

ת"פ 47777/11/11 - מדינת ישראל נגד גשה צבי גוצקוזין, ויקטור פונומרנקו, משה בכר

בית משפט השלום בפתח תקווה

ת"פ 47777-11-11 מדינת ישראל נ' גוצקוזין ואח'
בפני כב' השופטת דבורה עטר

בעניין: מדינת ישראל

נגד

1. גשה צבי גוצקוזין
2. ויקטור פונומרנקו
3. משה בכר

הכרעת דין

פתח דבר

- נגד הנאשמים הוגש כתב אישום המייחס להם גרם מוות ברשלנות, עבירה לפי סעיף 304 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: "**החוק**").
- מעובדות כתב האישום עלה כדלקמן:
הנאשם 1 מהנדס חשמל במקצועו, הוא קבלן עבודות חשמל ואחד מבעלי חברת גוצקוזין צבי קבלן חשמל ושות' (להלן: "**החברה**"). הנאשם 2 שגם הוא מהנדס חשמל במקצועו, שותף בחברה.
- ביום 09.11.09, ביצעו הנאשמים 1 ו-2 עבודות חשמל מטעם חברת א.ש.י. פרשקובסקי בע"מ (להלן: "**חברת פרשקובסקי**"), בבנין 205, באתר בנייה הממוקם ברחוב רחבעם זאבי בשכונת "אם המושבות" בפתח תקווה (להלן: "**הבניין**" ולהלן: "**אתר הבניה**").
באותה העת היה הבניין בן 9 קומות ובשלב של עבודות ההכנה ליציקת הגג (להלן: "**הגג**") ועבודות הגמר. טרם נוצקו המדרגות המובילות מקומה 8 אל הגג והעליה אליו התבצעה על גבי לוחות עץ שהונחו בשיפוע (להלן: "**הלוחות המשופעים**"). פיר המדרגות גודר באופן חלקי, על ידי אמן יד בלבד, בעת שהעליה אל הגג, לא הייתה מגודרת כלל.
הנאשם 2 עבד ביחד עם העובדים בביצוע עבודות החשמל באתר הבניה, שימש כאחראי עליהם ופיקח עליהם. במהלך ביצוע עבודות החשמל, שימש הנאשם 3 כמנהל עבודה באתר הבניה.

איגור סירוטקין ז"ל (להלן: "איגור") חשמלאי במקצועו, עבד באתר הבניה בביצוע עבודות חשמל מטעם הנאשמים 1 ו-2. ביום 09.11.09, בשעות הבוקר, עסק איגור בביצוע עבודות חשמל על הגג, ביחד עם הנאשם 2 ועובד נוסף ובשעה 11:00 או בסמוך לכך, הורה להם הנאשם 2 לרדת מן הגג. בשל העובדה כי המדרגות והירידה מן הגג לא היו מגודרים כנדרש ו/או כלל, נפל איגור אל מותו, במהלך ירידתו מן הגג, דרך פיר המדרגות אל מרתף הבניין (להלן: "האירוע"). על פי כתב האישום יוחס לנאשמים כי התרשלו בכך שלא ביצעו הדרכה כנדרש מפני הסיכונים בעבודה בבניין ובגובה (להלן: "ההדרכה"). כמו כן כי לא גידרו כנדרש ו/או לא גידרו כלל את פיר המדרגות בבניין (להלן: "הגידור") ולא נהגו כפי שמבצעי עבודות בנייה ו/או מנהלי עבודה מן היישוב, היו נוהגים (להלן: "פרטי הרשלנות").

3. בסופו של יום, טען ב"כ המאשימה כי עבודות החשמל, אשר ביצע צוות הפועלים בבניין, אינן באות בגדר "עבודה בגובה" כהגדרתה בסעיף 1 לתקנות הבטיחות בעבודה (עבודה בגובה), תשס"ז-2007, הכוללת את הדרישה כי יהא מדובר בעבודה בה עלול עובד ליפול לעומק העולה על 2 מטרים ועל כן עתר לבית המשפט שלא להידרש למושג זה, על כל המשתמע מכך. על כן תבחן ההדרכה בהקשר לחלק המתייחס בכתב האישום לעבודה בבניין ולא לעבודה בגובה.

תשובת הנאשמים 1 ו-2 לכתב האישום

4. במענה לכתב האישום אישרו הנאשמים 1 ו-2 כי הנאשם 1 מהנדס חשמל במקצועו ועוסק כקבלן עבודות חשמל. כמו כן כי הוא אחד מבעלי החברה, בה שותף גם הנאשם 2 שהוא מהנדס חשמל במקצועו.

הנאשמים 1 ו-2 כפרו בנטען כי ביום 09.11.09, ביצעו עבודות קבלנות חשמל באתר הבניה מטעם חברת פרשקובסקי. לטענתם, ביצעו חלק מעבודות החשמל בבניין, שהוא בן 9 קומות ובאתר הבניה, כקבלני משנה, של חברת זק אור, אשר זכרה לא בא בכתב האישום ומשמשת קבלנית משנה של חברת פרשקובסקי.

הנאשמים 1 ו-2 כפרו בכך כי הנאשם 2 עבד ביחד עם העובדים בביצוע עבודות החשמל באתר הבניה, שימש כאחראי עליהם ופיקח עליהם. לטענתם, הנאשם 3 שימש כמנהל אתר העבודה וכממונה על הבטיחות.

הנאשמים 1 ו-2 אישרו כי איגור עסק מטעמם, בביצוע עבודות חשמל באתר הבניה. הנאשמים 1 ו-2 כפרו ביתר המיוחס להם בכתב האישום, בהקשר לאירוע, לרבות בפרטי הרשלנות ובעובדות כתב האישום המבססות אותם.

תשובת הנאשם 3 לכתב האישום

5. הנאשם 3 אישר כי הנאשמים 1 ו-3 הם מהנדסי חשמל במקצועם. כמו כן כי הנאשם 1 עוסק

כקבלן עבודות חשמל ואחד מבעלי החברה, בה שותף גם הנאשם 2.
עוד אישר הנאשם 3 כי ביום 09.11.09, ביצעו הנאשמים 1 ו-2 עבודות חשמל מטעם חברת פרשקובסקי בבניין שבאתר הבנייה. בנוסף כי הנאשם 2 עבד ביחד עם העובדים בביצוע עבודות החשמל באתר הבניה, שימש כאחראי עליהם ופיקח עליהם.
הנאשם 3 אישר כי שימש בעת הרלוונטית כמנהל עבודה מטעם חברה ששמה צוין על ידו, במענה בכתב, לכתב האישום, כחברת זנקר. לדבריו, שימש כמנהל עבודה של מכלול העבודות שבוצעו באתר הבניה ועבודות החשמל, בכללן.
הנאשם 3 אישר בנוסף כי איגור, חשמלאי במקצועו, עבד באתר הבניה בביצוע עבודות חשמל מטעם הנאשמים 1 ו-2. ואולם כפר מחוסר ידיעה, באשר ליתר נסיבות האירוע.
באשר לשלב בו היה מצוי הבניין, ציין הנאשם 3 כי הסתיימו עבודות בנית השלד. כמו כן כי כמפורט ביומני העבודה של אתר הבניה, גרם המדרגות נוצק זה מכבר בהיותו חלק אחוד ממבנה השלד.
הנאשם 3 כפר בפרטי הרשלנות המיוחסים לו בכתב האישום ובעובדות המבססות אותם. כמו כן טען כי באשר לגידור נקטה המאשימה בלשון כפולה בעת שייחסה לנאשמים כי לא גידרו את הפיר כלל ו/או לא גידרו אותו בחוזק נאות.

תמצית עדויות התביעה

6. מטעם המאשימה העידו מר פיטר קוניקוב, מפקח עבודה במשרד התמ"ת (להלן: "המפקח"), בוריס יפימוב (להלן: "בוריס"), אשר עבד ביום האירוע, ביחד עם הנאשם 2 ואיגור, כחלק מצוות החשמלאים (להלן: "צוות החשמלאים") והשוטר מולא גיים (להלן: "מולא").

עדויות של המפקח

7. המפקח העיד שהוזעק לאתר הבניה על ידי משטרת פתח תקווה והגיע למקום בחלוף כשעה מהאירוע. הוא ערך את דו"ח תאונת עבודה, ת/1 (להלן: "הדו"ח") וכן גבה את הודעות הנאשמים ואת הודעתו של בוריס.
מהדו"ח עלה כי עבודות הבניה באתר בוצעו במשותף על ידי החברות הקבלניות, חברת פרשקובסקי וחברת זאנטקין ובניו (להלן: "חברת זאנטקין"). טופס ההודעה על פעולות בניה, ת/1א, (להלן: "ההודעה") נשלח על ידן בחודש דצמבר שנת 2008 וממנו עלה כי מינו מטעמן, כמנהל העבודה, את הנאשם 3, אשר שימש במעמד זה גם ביום האירוע. עוד עלה מההודעה כי הנאשם 3 הצהיר בחתימת ידו כי הוא מקבל על עצמו את תפקיד מנהל העבודה וכי האחריות המוטלת עליו, מתוקף פקודת הבטיחות בעבודה [נוסח חדש] תש"ל-1970 (להלן: "פקודת הבטיחות") ותקנותיה, ידועה לו.

עוד עלה מהדו"ח כי ביום האירוע היה הבניין בשלב עבודות הכנה ליציקת הגג ועבודות גמר. תחת הכותרת "תיאור התאונה" תיאר המפקח כי ביום האירוע, עבד בבניין צוות החשמלאים אשר כלל את הנאשם 2, איגור ובוריס. צוות החשמלאים עסק בהכנת התשתית לחשמל בגג הבניין, טרם יציקת הבטון. בסיום העבודה על הגג, בסמוך לשעה 11:00, הורה הנאשם 2 לאיגור ולבוריס לרדת מהגג.

בוריס ירד ראשון, איגור בעקבותיו והנאשם 2 נשאר על הגג. בהגיע בוריס לקומה 7, שמע קול רעש, הסתובב והבחין באיגור הנופל דרך פיר המדרגות. בוריס צעק לנאשם 2 ורץ במורד המדרגות עד לקומת המרתף, כשהנאשם 2, בעקבותיו. עם הגיעם לקומת המרתף, מצאו את איגור מוטל ללא רוח חיים.

המפקח ציין כי התאונה התרחשה בחדר המדרגות של הבניין. באשר לגידור, פירט המפקח כי מסלול חדר המדרגות היה מגודר על ידי לוחות עץ, פרט לחלק הנמצא בקומה העליונה. כמו כן פירט במסגרת ממצאי הדו"ח, כי בחלקו הארי של מסלול חדר המדרגות היה גידור חלקי, אשר כלל אזור יד בלבד.

עוד פירט המפקח כי בין קומה 8 והגג (קומה 9), טרם נוצקו מדרגות בטון. העלייה לעבר הגג נעשתה על גבי תבניות ליציקת המדרגות, שהורכבו מלוחות עץ. על מנת לאפשר את העלייה, חוברו ללוחות העץ גזרי עץ, במרחק של כ-50 ס"מ, ביניהם (להלן: "**גזרי העץ**"). עוד לדבריו, בקומה העליונה, לא הותקן גידור כלל.

עוד פירט המפקח במסגרת ממצאיו כי לא הוצג בפניו כל מסמך באשר להדרכת בטיחות שהועברה לאיגור וכי מעדויות הפועלים עלה כי קיבלו הדרכה בעל פה. בנוסף ציין המפקח, במסגרת ממצאיו, כי לא נמצאה עדות ראייה, למקום נפילתו של איגור, שכן הפועלים שעבדו עמו היו באותה העת על הגג או בקומה 7.

המפקח בא לכלל מסקנה כי האירוע התרחש בשל היעדר גידור מתאים בחוזק נאות, בניגוד לתקנה 9 לתקנות הבטיחות, התשמ"ח-1988 (להלן: "**תקנות הבטיחות**") ובשל אי מסירת מידע לעובד על סיכונים במקום העבודה, בניגוד לתקנה 7 (א) לתקנות ארגון הפיקוח על העבודה (מסירת מידע והדרכת עובדים), התשנ"ט-1999 (להלן: "**תקנות הפיקוח**").

8. בעדותו בבית המשפט, נדרש המפקח לתמונה 6, אשר צורפה לדו"ח, שכותרתה "עלייה על הגג קומה 9" (העתק מוגדל וצבעוני הוגש כ-25/ת) (להלן: "**התמונה**"). בהתייחס לתמונה זו הבהיר המפקח כי ביום קרות האירוע, שלד הבניין כלל 8 קומות בנויות, מתוך 9 הקומות המתוכננות. קומה 9 הייתה בשלבי בנייה ובוצעו פעולות נדרשות טרם יציקת הבטון בתקרה של קומה 9 והגג, לרבות אלה הכרוכות בהכנת התבניות ליציקה. כן הבהיר המפקח, כי רגלי המתכת המתועדות בתמונה, מהוות תמיכה לתבניות היציקה של תקרת קומה 9 וקרויים בעגה המקצועית, "מסקו" (להלן: "**עמודי המסקו**"). המפקח הוסיף ופירט את המתועד בתמונה, בדבר מסלול חדר המדרגות שכלל מדרגות יצוקות מבטון, עד לקומה 8 וכי מקומה זו ואילך טרם הותקנו מדרגות סדורות, אלא הלוחות המשופעים, אשר נתמכו על ידי עמודי המסקו. ללוחות המשופעים חוברו גזרי העץ, המהווים לוחות מונעי החלקה, במרחק של 50 ס"מ זה מזה.

בהתייחס ללוחות המשופעים, שב המפקח והבהיר, גם בהקשר לממצאי הדו"ח, כאמור בסעיף 4, כי הותקנו לצורך העלייה לגג, נתמכו על ידי רגלי המסקו והותקנו עליהם גזרי העץ, למניעת החלקה, במהלך העלייה.

על פי התמונה העיד המפקח כי מקומה 8 ואילך, מסלול חדר המדרגות היה נעדר כל גידור. עוד לדבריו, לא מצא כל ממצא שיהא בו כדי להעיד בדבר קיומו של גידור, עובר לאירוע, אשר ניתק. דוגמת חוט קשירה באמצעותו נקשרים בדרך כלל, הקרשים המהווים את הגידור, לזקיף. המפקח פירט כי גידור תקין כולל אזור יד (מעקה), אזור תיכון ולוח רגל במרווחים המתחייבים. עוד

לדברי המפקח תכלית התקנתם של און היד והאון התיכון למנוע נפילת אדם ואילו תכלית התקנת לוח הרגל, מניעת נפילה של חפצים.

הוסיף והעיד המפקח באשר לגידור, מעבר למתועד בתמונה, כי עד לקומה 8 היה מותקן גידור חלקי, שכלל און יד בלבד. עם זאת, במקומות מסוימים הותקן גם און תיכון או לוח רגל. עוד לדברי המפקח, כמתועד בתמונות 1-3 לדו"ח, בקומות התחתונות, חובר הגידור לזקיפים מעץ ואלה לא היו בנמצא בקומה 9.

המפקח הפנה לתקנות 8 ו-9 באשר לחובה להתקנת גידור תקין, במשטחי עבודה מהם יכול ליפול אדם, לעומק העולה על 2 מ'.

לעניין ההדרכה, הבהיר המפקח את החובה החלה, מכוח תקנות הפיקוח, על מחזיק מקום, למסור לעובדים מידע על סיכונים במקום העבודה, לתעד את תוצאות ההדרכה בפנקס ההדרכה וכן למסור לעובד תמצית מידע בכתב, בשפתו. בהקשר לכך הופנה לאמור בדו"ח כי לא הוצג בפניו כל מסמך כאמור. עוד לדברי המפקח במסגרת ההדרכה, אמורה להימסר תמצית מידע בכתב בין היתר, בדבר גידור משטח העבודה, ציוד הגנה אישי לעובדי חשמל וכלל הסיכונים הקיימים במקום העבודה.

9. במסגרת חקירתו הנגדית, על ידי ב"כ הנאשמים 1 ו-2 הופנה המפקח להודעה החתומה בחתימת ידו של הנאשם 3 כי משמש כמנהל העבודה ומודע לאחריות הקמה לו בגין כך, מכוח תקנות הבטיחות. המפקח אישר כי על פי תקנות הבטיחות לא הוגדרה אחריותם של הנאשמים 1 ו-2 לעניין הגידור ובנייתו, אלא זו מצויה באחריות מנהל העבודה. באחריות זה האחרון גם לבדוק את חוזק הגידור וכן את דרכי הגישה באתר הבניה.

בהקשר לחלוקת האחריות שבין מנהל העבודה שמונה מטעם הקבלן המבצע לבין קבלני המשנה נשאל המפקח בנוסף, בדבר החובה שקמה באותה העת, להקמת מעלית להסעת עובדים. הוא השיב כי חובה כאמור קמה, בבניין שגובהו עולה על 25 מ', בעוד שבאותה העת, היה הבניין בן 8 קומות בלבד ובגובה של 24 מ'.

לדברי המפקח על פי העדויות שגבה, ביצע צוות החשמלאים עבודות הכנה ליציאת התקרה בקומה 9 ועל כן מקום זה מהווה את "תחנת העבודה" כמשמעה.

המפקח הדגיש כי נמנע מלעלות על הגג, על גבי הלוחות המשופעים, מחמת הסיכון שהיה כרוך בכך, נוכח היעדר גידור.

לדברי המפקח מיקם את מקום נפילתו של איגור בין הקומות 7-9 בהסתמך על עדותו של בוריס כי ניצב בקומה 7 באותה העת ועל עדותו של הנאשם 2 כי איגור החל לרדת מקומה 9. עוד לדבריו, לא מצא לנכון, לאסוף שברי קרשים, בעקבות דבריו של בוריס כי שמע קולות פיצוח כאמור, שכן ממילא, לא ניתן היה לאפיינם כקשורים לעדות זו, נוכח ריבוי הקרשים באתר הבניה.

המפקח אישר בנוסף כי שהו במקום עובדים נוספים ואולם מחמת היותם דוברי השפה הסינית, לא תשאל אותם.

המפקח הופנה לנ/1 ואישר כי מתעד את הגידור המתחייב.

10. במהלך חקירתו הנגדית על ידי ב"כ הנאשם 3, ציין המפקח כי ביום האירוע, היה הבניין בן 8 קומות. הקומה ה-9 הייתה בשלבי בניה והיוותה את משטח העבודה. בקומה זו הוכנו תבניות העשויות מקרשים, ליציאת תקרתה, עליהם ניצב צוות החשמלאים. תבניות אלה נתמכו על ידי

עמודי המסקן.

המפקח אישר כי בעת הרלוונטית, הובילו מדרגות יצוקות מבטון לכל קומות הבניין וקומה 8 בכללן. כמו כן כי בקומה 9, המוגדרת על ידו כקומה העליונה, מוקמו מרצפת הקומה לתקרתה, הלוחות המשופעים והעליה לגג התבצעה באמצעותם.

המפקח זיהה בתמונה, **ת/25**, את מדרגות הבטון המובילות מקומה 8 לקומה 9, כמו גם את הכניסה לקומה 9, אליה הגיע, במסגרת ביקורו במקום.

המפקח שב וציין כי לאור העדויות שהיו בפניו, הסיק כי איגור נפל בטווח שבין הקומות 7-9. ואולם לא היה ביכולתו להעריך, מהו המיקום המדויק, ממנו נפל, את הסיבה לנפילה או לקבוע האם בעת שהבחין בוריס באיגור, היה הלה מעליו או מתחתיו. עוד לדברי המפקח, לא ניתן לקבוע האם איגור נפל או קפץ אל מותו והסיק את מסלול נפילתו, מהעובדה כי נמצא מוטל ללא רוח חיים בתחתית הפיר. עם זאת ציין המפקח כי לו אכן היה המקום מגודר כראוי, יכול היה להסיק כי איגור לא נפל מבעד לגידור, אלא מעברו.

המפקח אישר כי לא מצא לנכון לתשאל את הפועלים הנוספים שהיו במקום משום היותם דוברי השפה הסינית ואף לא מצא לנכון לאתר מתורגמן אשר יסייע במלאכה. בהקשר זה ציין המפקח כי מיקד את חקירתו סביב הממצא של היעדר הגידור או קיומו של גידור שאינו בחוזק המתאים. שכן לדבריו, היה בגידור תקין, כדי למנוע כל נפילה, אף כזו שארעה נוכח העובדה כי אדם חש ברע ונתמך בגידור.

באשר למהות הגידור, העיד המפקח, כי הותקן בקומה 8 באופן חלקי, בדמות אזני יד ולא הותקן כלל בקומה 9. את התימוכין לכך מצא בתמונות 4-6 המצורפות לדו"ח וכן **בנ/2**. משנתבקש לפרש את המונח "גידור חלקי" בו נקט בדו"ח, הפנה המפקח לתמונה, **ת/25**, וציין כי ניתן להבחין בהיעדר מעקה, בעליה לקומה 9.

בסופו של יום אישר המפקח כי האמור בדו"ח, בעניין הגידור בקומה 8 אינו מדויק. שכן, בניגוד לאמור בדו"ח בדבר קיומו של גידור חלקי, הכולל אזור יד, בכלל גרם המדרגות של קומה 8, עלה במפורש מהתמונות, כי חלקו העליון של מהלך המדרגות, בקומה 8 אינו מגודר כלל, בדומה ללוחות המשופעים, שהובילו לגג.

המפקח שלל מכל וכל אפשרות, כי החלק הבלתי מגודר, בקומה 8, היה מגודר עובר לאירוע וכי נפרץ במהלכו, כתוצאה מהנפילה. בהקשר זה הדגיש המפקח כי בקומות 8 ו-9 לא נמצאו זקיפים אלא עמודי מסקו אשר הגידור מעוגן אליהם באמצעות חוט שזור ואולם לא נמצאה עדות לשאריות של חוט כאמור.

לדברי המפקח אמנם, כפי שציין בדו"ח, הבחין, במספר מקומות, בגידור שנשבר כתוצאה מהנפילה. עם זאת, מפאת ריבוי הקרשים באתר הבניה, לא מצא טעם לנסות ולשייכם לשרידי הגידור שנמצאו. כמו כן הדגיש כי בבדיקה שערך במתחם הקומות 7-9, לא הבחין בשרידי גידור המצביעים על שבירתם מכיוון פנים כלפי חוץ.

בהתייחס לגידור הקיים בתמונה **נ/4** טען המפקח כי מדובר בגידור חלקי, בלתי תקין, הכולל אזור יד ותבניות שאינן מהוות לוח מונע נפילה ועל כן אין בו כדי למנוע לחלוטין, נפילת אדם. המפקח ציין בנוסף כי אינו יכול לזהות את הקומה המתועדת בתמונה זו.

באשר להדרכה, נחקר המפקח בהקשר לאמור בדו"ח כי לא הוצג בפניו כל מסמך בכתב המעיד על כך. הוא ציין כי ביקש מהנאשם 3, בלא שהעלה בקשה זו על הכתב, לקבל לידי את ספר ההדרכות

שאמור להימצא בכל אתר בניה ואולם לא נענה.

המפקח פירט כי ספר ההדרכות, הפנקס הכללי ויומן העבודה אמורים להימצא בידי מנהל העבודה. עוד לדבריו, עיין בספר ההדרכה ואולם שמו של איגור לא הופיע בו. כמו כן הנאשם 3 לא הציג בפניו כל רישום, בתמיכה לטענתו כי החשמלאים ואיגור בכללם, קיבלו הדרכה בכתב ואולם סירבו לחתום על כך.

המפקח אישר כי הנאשם 3 ציין בפניו, כמפורט בהודעתו, **ת/4** כי ביום 5.4.2009 בוצעה ההדרכה באמצעות ניידת של המוסד לבטיחות וגהות (להלן: "**הניידת**"). לדבריו, לו אכן התבצעה הדרכה כאמור, היה בכך כדי לעמוד בדרישות החוק ואולם לא הוצג לו כל מסמך בהקשר זה.

עדותו של בוריס

11. בוריס העיד כי משמש כעוזר חשמלאי וכי עובר לאירוע, עבד בחברה במשך כ-7.5 שנים, מתוכן כשנתיים באתר הבניה. לדבריו, הנאשם 2 שימש כמנהל העבודה, והיה אחראי בפועל על עבודתם והנאשם 1, היה קבלן החשמל.

את נסיבות האירוע, פירט בוריס כדלקמן:

"בתשיעי לנובמבר 2009, קיבלנו עבודה על גג. עלינו על הגג. אני איגור וויקטור. עבדנו שם עד 11 בצהריים. בשעה 11, קיבלנו מויקטור הוראה לרדת למטה. אני התחלתי לרדת ראשון. הגעתי לקומה השביעית ושמעתי רעש של עצים. סובבתי את ראשי לצד ימין ומאחורי ראיתי את איגור עף. צעקתי לויקטור איגור נפל ורצתי למטה. " (עמ' 52 לפרוטוקול, ש' 5).

באשר להדרכה, ציין בוריס כי עובר לאירוע, כמו בכל פעם שנדרשו לעבוד על הגג, קיבלו הדרכת בטיחות שגרתית, בעל פה, מהנאשמים 1 ו-2, שכללה הנחיות לנהוג בזהירות ולחבוש קסדה. לדבריו, גם הנאשם 3, הנחה אותם לחבוש קסדת בטיחות.

בוריס שלל כי קיבלו הדרכה בכתב, טרם האירוע. לדבריו, בחלוף כשנה, מיום התרחשותו קיבלו הדרכה כללית באשר לאתרי בנייה ולא היה זכור לו, האם במסגרתה, הועבר לעיונו גם מסמך בכתב.

באשר לתמונה **ת/23** שהוצגה בפניו, אישר בוריס כי משקפת את מצב הדברים עובר לאירוע. הוא פירט כי ניתן להבחין בתמונה, בעלייה לגג, שם עבדו וסימן בחץ, את מסלול עלייתם, ממדרגות הבטון דרך הלוחות המשופעים. בוריס אישר כי גם התמונות **ת/24** ו**ת/25** (תמונות 5 ו-6), מתעדות את מצב הדברים לאשורו עובר לאירוע.

12. בשלב זה, הוגשו בהסכמה, הודעותיו של בוריס, כהמשך עדותו.

מהודעתו של בוריס שנגבתה על ידי המפקח, ביום 9.11.2009, שעה 13:00, **ת/26**, עלה כי עבד בשעות הבוקר על הגג ביחד עם איגור והנאשם 2 וסיימו את עבודתם בשעה 11:00. באותה העת הורה להם הנאשם 2, שהיה אחראי עליהם, לרדת מן הגג. הוא ירד ראשון, איגור ירד בעקבותיו והנאשם 2 נותר על הגג.

בוריס פירט כי מאחר ואיגור היה מאחוריו, לא היה עד לצעדיו. ואולם בעת שביקש להיכנס לקומה 7, שמע רעש, הסתובב וראה את איגור נופל לפיר המדרגות. עוד לדבריו, צעק לעבר הנאשם 2 ורץ במורד המדרגות, שם הבחין באיגור ובנאשים שהתגודדו סביבו. בוריס אישר כי קיבלו, לא אחת, הדרכות בעל פה, ממנהל העבודה, הנאשם 3 וממעבידם. עוד אישר כי קיבלו ציוד מגן אישי שכלל כובעי מגן, נעלי עבודה, ביגוד עבודה וכפפות.

13. מהודעתו של בוריס במשטרה מאותו היום, בשעה 12:04, **ת/27**, עלה כי כאשר הגיע לקומה 7, שמע רעש של "עצים נשברים", נשא עיניו מעלה והבחין באיגור נופל כלפי מטה. עוד לדבריו, באותה העת היה הנאשם 2 על גג קומה 9. בוריס שלל כי מי מהם, לרבות איגור, לגם משקה אלכוהולי. כמו כן שלל כי איגור התלונן על תחושה רעה או מכאוב.

14. עובר לעדותו של בוריס בבית המשפט, נגבתה ממנו במשטרה, ביום 22.9.2013, הודעה נוספת, **ת/28**.

באשר להדרכה שקיבלו בעל פה, מהנאשם 3 וממעבידם, תיאר בוריס כי כללה הנחיה לחבוש קסדה, לנעול נעלים סגורות ולנקוט משנה זהירות במהלך עבודתם. עוד לדבריו, כאשר נקט בלשון "מעביד", התכוון לנאשם 2. בוריס שלל כי קיבל ממי מהנאשמים כל הדרכה בכתב, טרם האירוע. לדבריו, בחלוף שנה ממועד התרחשותו, הגיע לאתר הבניה מאן דהוא מטעמו של הנאשם 3 והסביר להם בדבר עבודה בגובה. לא היה זכור לבוריס האם בנוסף קיבלו גם הסבר בכתב. נתבקשה התייחסותו של בוריס, לתמונות שהוצגו בפניו, על ידי החוקר והוגדרו כ"אזור הירידה מהגג בו עברתם אל החלל של קומה 8 שצולמו זמן קצר לאחר הנפילה של איגור" (**ת/25**), **ת/24 ו-29**). בוריס אישר כי מתעדות את מצב הדברים לאשורו, עובר לקרות האירוע ועמד על דעתו כי מדרגות הבטון הנראות בהן וכן הלוחות המשופעים, לא היו מגודרים. במסגרת הודעתו זו, השיב בוריס כי היעדר הגידור לא הקים חשש בליבם, עת עלו אל תחנת העבודה, אולם נקטו במשנה זהירות. בהקשר זה ציין בוריס כי הוא ואיגור החליפו ביניהם דברים על אודות הסיכון שבעלייה ואף ציינו זאת בפני הנאשם 3 אשר הורה להם, בהתייחס לכך, אך לחבוש קסדה. אף היה זכור לבוריס כי ביום האירוע התבדח עמו איגור, בעת שעלו בחלק הבלתי מגודר כי היה ויפלו, לא יוכלו להיושע מהקסדה. לדבריו, לא ציין את האמור לעיל, קודם לכן משום שלא נשאל על אודות כך.

בוריס ציין בנוסף כי הגג היה מגודר על ידי קרשים בגובה הברכיים ובגובה הבטן. כמו כן שלל כי איגור נפל מהגג, שאחרת היה נופל אל מחוץ לבניין ולא לתוך פיר המדרגות.

בוריס התבקש להבהיר את האמור בהודעתו הקודמת, כי שמע "עצים נשברים" וציין: **"אני חושב שמדובר בעמודי עץ האנכיים בקומה 8 שלהם אמורים לחבר גידור ולא חיברו או יתכן שמדובר בגידור של חלק העליון של הקומה ה-7 לדעתי כשהוא נפל מלמעלה אז במהלך נפילתו הוא פגע בעצים האלה וכך הם נשברו."** (גיליון 2 ש' 38)

לדברי בוריס, איגור לא גילה כל סימני מצוקה עובר לאירוע. כמו כן לא היה מודע לבעיות רפואיות מהן סבל ולא שמע ממנו כל תלונות בהקשר זה. עוד לדבריו, שררה ביניהם היכרות אישית, בת 10 שנים, נשותיהם עבדו יחדיו ונטלו חלק באירועים משפחתיים.

15. בחקירה הנגדית נשאל בוריס על ידי ב"כ הנאשמים 1 ו-2, באשר למצבו הבריאותי של איגור ואישר כי במהלך קיץ 2009, חש הלה שלא בטוב, לאחר שעבדו בשמש הקופחת ונזקק למנוחה. עוד לדבריו, בהזדמנות קודמת, נעדר איגור מהעבודה והנאשם 2 טען בפניו כי זאת מחמת אלרגיה. באשר לנפיקחות שנראתה בצווארו של איגור (להלן: **"הממצא"**), השיב בוריס כי נמנע מלשאול על אודותיו, מטעמי נימוס ואולם היה מודע לכך כי איגור עבר בדיקת MRI, ולא עלו ממצאים.

נתבקשה התייחסותו של בוריס לטענת הנאשם 2 כי פנה אל בוריס, יומיים עובר למועד שביקש לעזוב את החברה, ידע אותו כי הוא והנאשם 1 זומנו למשטרה וביקש לדעת האם זומן גם הוא. עוד נטען בפני בוריס כי באותה העת אמר לנאשם 2 "שלא ילך נגד המשפחה". בוריס הבהיר: **"ניגשו אלי ויקטור וצבי וביקשו שאני אגיד לעו"ד ואני לא יודע איזה עו"ד שאיגור לא הרגיש טוב ונשא עליו תרופות. אמרתי שגם לי יש תרופות וסתם ככה אני לא אגיד על אף אחד"**. עם זאת שלל בוריס כי אמר לנאשם 2 "שלא ילך נגד המשפחה" או שעשה כל שימוש במילה "משפחה".

16. במסגרת החקירה הנגדית של ב"כ הנאשם 3 שב ואישר בוריס כי מקום נפילתו המדויק של איגור, אינו בידיעתו. הוא תיאר כי במועד האירוע, החל לרדת מן הגג, הממוקם בקומה 9, בקצב רגיל, בעוד איגור משתהה אחריו על הגג. עוד תיאר כי בעת שעמד בחדר המדרגות של קומה 7 בכוונה להיכנס ללובי של אותה הקומה, שמע רעש, שהסב את תשומת ליבו והבחין באיגור. עוד לדבריו, בעת שניצב בקומה 7, היו מעליו שתי קומות נוספות, אשר עמודי המסקו הוצבו על העליונה שבהן.

בוריס פירט כי בגרם המדרגות של קומה 8 והקומות שמתחתיה, היו מדרגות בנויות מבטון. עוד לדבריו, העליה מקומה 8, לגג הממוקם בקומה 9, התבצעה באמצעות מדרגות בטון וכן "עצים". בהמשך תיאר בוריס כי הירידה מהגג התבצעה באמצעות מדרגות בטון "עליהן לא היה מונח דבר". משנשאל האם מוקמו מיד בירידה מהגג השיב: **"היה מצב עמידה ומדרגות"**. כמו כן אישר כי בירידה מהגג "יש ברזלים".

בוריס שלל את הנטען בפניו כי הירידה מהגג התבצעה באמצעות סולם שהוצב, על גבי משטח בפיר המעלית ברצפת הקומה העליונה (להלן: **"הסולם"**). הוא עמד על גרסתו גם משהוצגה בפניו

התמונה **נ/5** ונטען בפניו כי מתעדת את הפיר במעלית שבקומה 8. בוריס שב וטען כי הירידה מהגג התבצעה בדרך המתועדת ב**ת/23**.

בהקשר לתמונה **נ/6** (תמונה 10 בלוח התצלומים שערך בועז אינדיג, **ת/11**) הנושאת את הכיתוב קומה 8, נטען בפני בוריס כי מתעדת את הקומה העליונה, נוכח עמודי המסקו הנראים בה. בוריס ציין כי תכליתם של עמודי המסקו לתמוך בתקרה הנוצקת מבטון ובהמשך אישר כי המדובר בקומה המובילה לגג.

באשר לתמונה **ת/23**, ציין בוריס שלא ניתן לשלול כי מדובר בקומה 8. שכן ניתן להבחין במדרגות הבטון המובילות אליה ובסמוך אליה, במעלה הדרך, ב"עצים" שחלקם התחתון עשוי בטון ואשר מובילים ישירות לגג. עם זאת עמד בוריס על גרסתו כי מפתח קומה 8 ועד לגג, היו מדרגות בטון, הגם שלא מצא לכך עדות בתמונה **ת/24**.

באשר לתמונה **נ/7**, אישר אמנם בוריס כי ניתן להבחין בעמודי המסקו ובמעקה ואולם התקשה לקבוע באיזו קומה מדובר.

עדותו של מולא

17. מולא, המשמש כשוטר במשטרת פתח תקווה, הוזעק למקום האירוע, בסמוך לאחר התרחשותו וערך את דו"ח הפעולה, **ת/18**, אשר הוגש במסגרת חקירתו הראשית.

מהדו"ח עלה כי מולא חבר למנהל העבודה, הנאשם 3 וכן לנאשם 1 וכי זה האחרון, יידע אותו בדבר פרטיו של איגור, אשר צוות מד"א קבע את מותו.

18. בחקירה נגדית לב"כ הנאשמים 1-2, ציין מולא כי הוא והצוות עמו נמנה, הגיעו הראשונים למקום האירוע. לדבריו, ראה את גופתו של איגור שרועה במורד המדרגות, כשמכנסיו מופשלות מטה, נוכח הטיפול שהוענק לו. עוד לדבריו, לאחר מכן עלה לקומה 9, הבחין במספר עובדים זרים מסין ואולם לא שוחח עמם, שכן אינו דובר את שפתם.

19. במסגרת חקירה נגדית לב"כ הנאשם 3, אישר מולא כי משרת ביחידת סיור ותפקידו להגיע ראשון לזירת האירוע ולתחום אותה וכן לתחקר עדים ונוכחים במקום.

לדברי מולא עם הגיעו למקום חבר לגורמים המפורטים בדו"ח שערך ותחקר אותם. לא היה בידו מידע וודאי באשר למיקום ממנו נפל איגור, אלא רק קיבל דיווח שנפל מקומה 9. עוד לדבריו, לא תחם את הקומה הרלבנטית ולא תר אחר ראיות, מאחר והמתין לבוא החוקרים. כן לדבריו, המידע שהעביר להם היה אך באשר למקום בו היה מוטל איגור לאחר הנפילה.

תמצית עדויות ההגנה

20. מטעם ההגנה העידו הנאשמים וכן אלעזר אייל ביקלס שהובא לעדות מומחה מטעמם של הנאשמים 1 ו-2 (להלן: "המומחה").

עדותו של הנאשם 1

21. בעדותו בבית משפט, ציין הנאשם 1 כי הוא והנאשם 2 שותפים בחברה בחלקים שווים. כמו כן כי הוא היה אמון על קבלת העבודות והניהול האדמיניסטרטיבי של החברה, בעת שהנאשם 2 היה אמון על עבודות הביצוע.

לדברי הנאשם 1 בעת קרות האירוע, הועסק כקבלן משנה, של חברת זק אור, ששימשה כקבלן המשנה של הקבלן הראשי, חברת פרשובסקי וחברת זאנטקין.

הנאשם 1 העיד כי נהג לבקר באתר הבניה כמעט מדי יום ואולם עלה לבניין בתדירות נמוכה יותר, כאחת לחודש. עוד לדבריו, בעת האירוע, שהה באתר הבניה, שכן נטל חלק בישיבת עבודה ואת שאירע, פירט כדלקמן:

"באתר, כשבבוקר היתה ישיבה בסביבות 09:00 - 09:30 כל הקבלנים, גם חברת פרשובסקי וגם חברת זק אור - הישיבה היתה 50 מטר ממקום האסון הזה ובסביבות השעה 11:00, קיבלתי טלפון מהנאשם 2, שסורוטקין ז"ל נפל ותיכף, רצתי למקום והיו שם הרבה אנשים שבאו לראות. מה שאני ראיתי - זה היה, הייתי בהלם. הוא היה ברצפה, ערום. מה זאת אומרת ערום? היו עליו תחתונים, גרביים וגופיה. זהו. שום דבר לא היה. אחר-כך, בא מד"א ומשטרה, היה קצין מהמשטרה. אנחנו קפצנו וראינו את זה ואמרתי לקצין שמשו מוזר ולא מובן. אז, עלינו ביחד איתו לקומה 9 - זה היה... בדרך ראינו בגדים, נעליים של סורוטקין, ראינו נעל אחת בחדר המדרגות בין קומות 7 ו-8 ונעל אחת למעלה ולמעלה, היתה גם קסדה, דובון, נעליים, חולצה וכלים. הכל היה למעלה בפדסק, שזו היציאה מלובי הבניין לחדרי המדרגות. אמרתי לקצין שמשו פה לא בסדר. לא קיבלתי תשובה, אבל היה יפימוב בקומה 7, כשירדנו ושאלנו אותו מה קרה. הוא לא ענה שום דבר ואמר שראה אותו כשנפל עם הגב למטה וזהו." (עמ' 75 לפרוטוקול, ש' 4).

22. במסגרת החקירה הנגדית מטעם ב"כ הנאשם 3, אישר הנאשם 1, כי שימש כקבלן משנה של עבודות החשמל באתר, כמשמעו לפי תקנה 1 של צו הבטיחות בעבודה. עוד אישר כי עלה על הגג, ביום האירוע, רק בסמוך לאחר התרחשותו.

באשר לגידור, הבהיר הנאשם 1 כי בגרם המדרגות של כלל הקומות בבניין, הותקן מעקה, לרבות בקומה העליונה שמתחת לגג, שהוגדרה על ידו כקומה 9. עוד לדבריו, בקומה זו, אופן הגידור היה שונה, נוכח עמודי המסקו שהוצבו בה.

הנאשם 1 ציין בנוסף כי העלייה לקומה העליונה, התבצעה באמצעות מדרגות בנויות. הוא שלל את הנטען בפניו כי העלייה לגג, המקום עליו ניצבו תחת כיפת השמים, שהגדירו כתקרת קומה 9/ רצפת קומה 10, התבצעה דרך משטח בטון משופע ללא מדרגות.

עמוד 11

משהוצגה בפני הנאשם 1, התמונה 8/נ, אישר כי מתועד בה מעלה משופע בלא מדרגות אשר יכול להוביל לגג ואולם טען להיעדר כל קשר בין הנראה בתמונה לבין המקום ממנו נפל איגור. בהמשך שלל הנאשם 1 כל אפשרות להגיע לגג, דרך הלוחות המשופעים. לדבריו, כפי שמשתקף בתמונה 8/נ, היו במקום מוטות ברזל, אשר מנעו את האפשרות לעבור ולעלות אל הגג.

הנאשם 1 עמד על גרסתו כי כלל העובדים שעבדו על הגג במועד האירוע, עלו אליו בדרך היחידה שהייתה פתוחה בפניהם, בכך שטיפסו על הסולם שניצב בפיר המעלית בגובה רצפת קומה 9, הקומה האחרונה, כמשתקף בתמונות 9/נ ו-10/נ. עוד לדבריו, ב-10/נ אף ניתן להבחין בצינורות השחורים אשר שימשו אותם לעבודות החשמל.

בתצלומים נוספים שהוצגו בפניו זיהה הנאשם 1 את חפציו של איגור ובכללם הקסדה והנעל (11/נ, 13/נ-15/נ). כמו כן ציין שניתן אמנם להבחין בקרשים המונחים על המדרגות ואולם אין בידו לקבוע האם קיים כל קשר בינם לבין האירוע (11/נ). הנאשם 1 שלל כי הבחין בגידור השבור המתועד בתמונה 12/נ וציין כי אין בידו לקבוע באיזו קומה מדובר, הגם שאישר שאין המדובר בקומה העליונה שכן לא ניתן להבחין בעמודי המסרק. באשר לתצלום 17/נ, ציין הנאשם 1 כי לא מן הנמנע שהמדובר לכניסה ללובי של המעלית.

באשר להדרכה, ציין הנאשם 1 כי במהלך העבודה באתר הבניה הזמין הנאשם 3 את הניידת, על מנת להעביר לעובדים ייעוץ במגוון נושאים הקשורים לבטיחות והזמין את הנאשם 2 וכלל העובדים, ליטול בכך חלק.

23. במסגרת החקירה הנגדית לב"כ המאשימה, נשאל הנאשם 1 באשר למצבו הרפואי של איגור, עובר לאירוע. הוא פירט כי מאז החל את עבודתו הבחין בממצא על צווארו, אשר ממדיו גדלו והמליץ לו להיבדק באופן יסודי, נוכח היותו יליד אזור רווי קרינה רדיואקטיבית. עוד לדבריו, הלה שהה במספר הזדמנויות, בחופשת מחלה, במהלך העשור בו הועסק בחברה.

הנאשם 1 פירט בנוסף כי הבחין בתיקו של איגור (להלן: "התיק") במשטח (פודסט) של קומה 9, שהוא להערכתו, המקום ממנו נפל, והחזירו לידי המשפחה. כמו כן פירט כי מצא בתיק טבליה לטיפול בלחץ דם ואף הצהיר כי יציג אותה בפני בית המשפט, במועד הדיון העוקב. בהמשך טען הנאשם 1 כי התיק נמצא על ידי הנאשם 2 וכי הלה הביאו למחסן.

הנאשם 1 הגדיר את הגג עליו עבד צוות החשמלאים, כתקרת קומה 10.

הנאשם 1 תיאר את חלוקת העבודה בינו לבין הנאשם 2, באופן שהוא הופקד על הצד המנהלי, בעת שהנאשם 2, היה אחראי על הביצוע בשטח ועל הפועלים. עוד לדבריו, האחריות על בטיחות כלל העובדים באתר הבניה, חלה על הנאשם 3, מכוח היותו מנהל העבודה.

באשר להדרכה טען הנאשם 1 כי אופי העבודה באתר הבניה, לא נשא מאפיינים מיוחדים ולא הצריך בקיאות בהוראות החוק הרלוונטיות. על כן הדריך באופן כללי, מידי יום ובהקשר לשלושה היבטים: לבוש הולם, כלי עבודה והוראות בטיחות. הנאשם 1 אישר בנוסף כי לא החתים את העובדים על קבלת ההדרכות.

עוד ציין הנאשם 1 באשר להדרכה, כי הנאשם 3 זימן לאתר הבניה את הניידת שאמונה על הדרכות הבטיחות והסביר לנאשם 2 כי הם נדרשים ליטול חלק בהדרכה. עוד לדבריו, בתום ההדרכה התבקשו העובדים להציג תעודות זהות על מנת לחתום על כי נטלו חלק בהדרכה. ואולם מאחר שלא היו ברשותם, ניתנה להם אורכה, על ידי הנאשם 2, להציג למחרת היום.

הנאשם 1 העיד בנוסף כי החובה לקיים הדרכה ולנהל רישום מסודר על אודותיהן,

בהתאם לתקנות הפיקוח, חלה על הנאשם 3, כמנהל העבודה באתר ולא על המעסיק הישיר.

עוד לדבריו בהקשר זה, כלל התיאומים בנושאי ההדרכות נערכו בין הנאשם 2 לבין

הנאשם 3.

הנאשם 1 שלל כי מסר לעובדים תמצית מידע בכתב. לדבריו, הדריך את העובדים בעל פה, באשר לאופן העלייה אל הגג, באמצעות הסולם. בהקשר לאופן בו ווידא כי העובדים פועלים על פי הנחיותיו ציין הנאשם 1 כי עלה אל הגג, במספר רב של הזדמנויות והיה עד לאופן בו עלו אליו העובדים ולא הבחין בדבר מה חריג.

הנאשם 1 שלל את האמור בהודעתו **ת/12**, כי חרף מודעותו לתקנות הבטיחות, נהוג שלא ליישמן בשטח וטען כי הדבר לא נאמר מפיו, אלא נכתב ביוזמתו של החוקר. בהמשך ציין כי הדבר אינו זכור לו לאשורו ואולם סבור כי לא נאמר על ידו.

באשר לגידור שב וציין הנאשם 1, כי כלל מסלול חדר המדרגות היה מגודר, וכי העלייה אל הגג, התבצעה דרך הסולם בפיר המעלית. הנאשם 1 עמד על גרסתו זו גם כשהוצגו בפניו התמונות **ת/24** ו- **ת/25** המתעדות בין היתר את הלוחות המשופעים ושלל את גרסתו של בוריס, כי העלייה לגג התבצעה דרכם. הנאשם 1 הבהיר כי הלוחות המשופעים ממוקמים ברצפה של קומה 9 ובעתיד, ישמשו אמנם לעלייה לגג ואולם זאת אך לאחר סיום בניית התקרה של קומה 9. הנאשם 1 הוסיף וציין כי בוריס בדה מליבו, כי העלייה לגג התבצעה דרך הלוחות המשופעים, נוכח דבריו כי "לא ילך נגד המשפחה".

הנאשם 1 התבקש להבהיר, מדוע, בעת שהתבקש להתייחס ללוחות המשופעים, בהודעתו **ת/12** לא טען כיהעלייה אל הגג התבצעה דרך הסולם. לטענת הנאשם 1 ככל הנראה לא הבין את שנשאל ולבטח היה משיב אחרת לו נשאל במפורש כיצד עלו אל הגג. עוד לדבריו, לו היה נוכח לדעת כי העובדים עולים אל הגג באמצעות הלוחות המשופעים, לא היה מאפשר להם זאת, מפאת הסיכון הכרוך בדבר.

בהקשר לגידור, הופנה הנאשם 1 לתמונות **ת/24-ת/25**, מהן ניתן להבחין כי מלבד הלוחות המשופעים, גם מהלך המדרגות העליון, בלתי מגודר. הנאשם 1 עמד על גרסתו כי כלל גרם המדרגות בבניין היה מגודר עובר לאירוע. עוד לדבריו, לא נותרה עדות לכך, בתמונות, שצולמו לאחר האירוע, מאחר והגידור נשבר בעת נפילתו של איגור. הנאשם 1 מצא תמיכה לגרסתו זו בעדותו של בוריס, כי שמע "קולות של שבירה". בהמשך ציין הנאשם 1 בהקשר לגרסתו של בוריס באשר להיעדר הגידור גם במהלך המדרגות העליון "**אני לא יודע. אני לא ראיתי לפני התאונה.**"

הנאשם 1 הגדיר את הגג עליו עבד צוות החשמלאים, כתקרת קומה 9, המהווה את הרצפה של קומה

10, הקומה האחרונה שעתידה הייתה להיבנות. הוא עמד על גרסתו זו גם משהופנה לממצאי המפקח ולעדויות של בוריס. הנאשם 1 עמד על גרסתו כי העלייה אל הגג התבצעה דרך הסולם וטען כי על הלוחות המשופעים, עתידות היו להיבנות מדרגות, אשר יובילו לקומה 10.

24. במסגרת חקירה חוזרת לב"כ הנאשם 3 השיב הנאשם 1 כי עלה לאחרונה, לתחנת העבודה, ביחד עם העובדים, כשבועיים עובר לאירוע, ונהג לעלות אחת לחודש לערך. עוד לדבריו, הנאשם 2 הוא זה שעלה לגג עם העובדים.

עדויות של הנאשם 2

25. בעדותו בבית המשפט, תיאר הנאשם 2 כי ביום האירוע בשעה 08:00, הצטיידו הוא, איגור ובוריס בכלי עבודה ושמו פעמיהם אל הגג, לביצוע עבודות חשמל. הם עלו במדרגות הבטון עד לקומה 9, נכנסו פנימה עד למעלית ועלו אל הגג באמצעות הסולם שהוצב במקום. עוד לדבריו, עלה רק הוא תחילה ורק לאחר שהוברר לו כי המקום מגודר כשורה, עלו גם יתר צוות החשמלאים והחלו בביצוע העבודות. על הגג שהו מלבדם, גם פועלים מסין, 8-10 במספר.

הנאשם 2 הוסיף וציין כי המקום גודר כמתחייב, שאחרת, היה מסרב לעבוד, מורה לעובדיו להמתין ויוצר קשר עם הנאשם 3 על מנת להסדיר את הדבר, כפי שנהג גם בעבר.

לדברי הנאשם 2, מסלול חדר המדרגות, בכלל הקומות היה מגודר בהדגישו: **"... אדם לא יכול להרגיש בטוח. אם אין למעלה מעקה, יש מעט אנשים שיוכלו לעלות ללא מעקה. בגלל זה, אף אחר לא היה מסכים לעלות, אם לא היה מעקה בטיחות."** (עמ' 101 לפרוטוקול, ש' 30).

את פרטי האירוע, תיאר הנאשם 2 כדלקמן:

"ת. אני שמעתי רעש ושבירה. אחרי זה, שמעתי את בוריס צועק "ויקטור, ויקטור, איגור נפל?"

ש. מה עשית?

ת. הייתי על הגג וירדתי בסולם מהגג לחדר המדרגות, עברתי את הלובי של קומה 9 והתחלתי לרדת במדרגות הבטון למטה. בין קומה 9 ל-8, ראיתי חפצים. שם עמד דלי עם מכשירים של עבודה והיו מגינים על הברכיים שוכבים ליד זה וכובע שהיה לובש מתחת לקסדה והקסדה עצמה בצבע צהוב וגם לבוש מסויים מתחת זה. יותר למטה, בין קומה תשיעית לשמינית, היתה נעל אחת. משם, ראיתי שבוריס עמד קרוב לקומה שביעית ורצתי אליו ושאלתי אותו מה קרה. הוא רק אמר שאיגור נפל ונפל עם הגב. יותר לא אמר כלום. אני רצתי למטה, לא יכול לומר בדיוק באיזו קומה - אבל, בקומה שישית או שביעית מצאתי עוד נעל, שחשבתי שיכולה להיות של איגור. אחר-כך, רצתי למקלט וראיתי שם את הגופה. הוא שכב על הגב, הראש היה טיפה מסובב לצד וידיים לאורך הגוף ומה שהכי הפליא אותי זה שלא היה עליו ביגוד ורק גופיה, תחתונים וגרביים. וגם לא היה סימני דם. זה היה מוזר מאוד. " (עמ' 102, לפרוטוקול, ש' 8).

באשר להדרכה, ציין הנאשם 2 כי נטל בה חלק, ביחד עם הנאשם 3 ושישה עובדים נוספים. כמו כן כי

לוותה בדוגמאות והקיפה את כל נושאי הבטיחות הנדרשים בעבודה מסוג זה. לאחר ההדרכה, נדרשו להירשם בספר ההדרכות, אולם משום שלחלק מהפועלים, לא היו מסמכים מזהים, לא ניתן היה להשלים את הליך התיעוד וסוכם עם הנאשם 3 כי הדבר יבוצע בהזדמנות הבאה בה יגיעו לעבוד באתר.

26. במסגרת החקירה הנגדית של ב"כ הנאשם 3, התבקשה התייחסותו של הנאשם 2, לתמונה **נ/8**, המתעדת את הלוחות המשופעים וציין כי המדובר בהכנה לסולם. משנתבקש להבהיר את דבריו ציין כי המדובר בהכנה לחדר מדרגות מבטון, אשר לא היתה קיימת בעת שעלו אל הגג. הוא אף ציין כי אינו יכול לומר בוודאות כי התמונה מתארת את מצב הדברים בבניין, הגם שאישר כי באופן דומה.

הנאשם 2 שלל כי העלייה אל הגג התבצעה באמצעות הלוחות המשופעים. עוד לדבריו, באותה העת הלוחות המשופעים לא הובילו אל הגג כלל, אלא אך בחלוף 3 ימים, לאחר תום עבודות ההכנה ליציקת מדרגות הבטון.

הנאשם 2 פירט כי בעת בניית הבניין, אופן העלייה אל כל קומה, אשר היוותה ברגע נתון, את הקומה העליונה בבניין, התבצעה באמצעות מדרגות הבטון במקום. לאחריהן, היו נכנסים לפיר המעלית ועולים אל הגג, בסולם. הוא זיהה את משטח הרצפה המחורר, המתועד בתמונה **נ/9**, כמשטח נייד, אשר הועלה על ידי הפועלים, בעת בניית הבניין, מקומה לקומה ועליו הוצב הסולם, לשם עליה לקומה האחרונה, באותה העת (להלן: "**המשטח הנייד**").

באשר לתמונה **נ/10**, תיאר הנאשם 2 כי ניתן להבחין בסולם העולה לכיוון הגג ונשען על הגג. תחילה ציין כי לא ניתן לקבוע על פי התמונה באיזו קומה מדובר ואולם בהמשך הוסכם עליו כי המדובר בתיעוד הקומה האחרונה בבניין.

הנאשם 2 אישר כי הסולם ממוקם בפיר המעלית ויורד מהגג, עד למשטח הנייד. כמו כן אישר כי במפלס של המשטח הנייד, בצד הפיר, לכיוון הגג, לא היו קיימות מדרגות, אלא הכנה למדרגות בלבד, אשר הוחל בביצועה, בבוקר האירוע, על ידי הפועלים הסינים, בעת שהוא ויתר צוות החשמלאים, עבדו על הגג.

עוד אישר הנאשם 2 את הנטען מפי ב"כ הנאשם 3 כי ההכנה למדרגות, מצויה בקומה הממוקמת מתחת לגג, אליה הובילה מדרגת הבטון האחרונה. כמו כן כי באותו מפלס גובה ממוקמים גם המשטח הנייד והסולם וכן עמודי המסקו, האמורים להוות תמיכה לפעולות ההכנה של היציקה.

לדברי הנאשם 2 עובר לקרות האירוע ירד בוריס מהסולם וכן מהמפלס עליו הוא ועמודי המסקו ממוקמים ועם התרחשותו, עמד בוריס על מדרגות הבטון, של חדר המדרגות, בקרבת קומה 7.

27. במסגרת חקירה נגדית לב"כ המאשימה, התבקש הנאשם 2 ליתן הסבר מניח את הדעת באשר לסיבה בעטיה לא מצא לנכון לספר אודות הסולם, טרם עדותו בבית המשפט. הוא השיב כי בחקירתו הראשונה במשטרה, נחקר אמנם בשפה הרוסית, אולם החקירה תועדה בעברית ובשל כך, סירב לחתום על טופס ההודעה. עוד לדבריו, חלק ניכר מהדברים שאמר לא מצאו ביטוי בכתב, מאחר ונאמר לו כי אין בהם כל חשיבות.

נוכח גרסתו זו, התבקש הנאשם 2 להבהיר, מדוע לא הביא את דבר קיומו של הסולם, לידי ביטוי, בהודעה שמסר למפקח. הנאשם 2 שלל תחילה כי נחקר על ידי המפקח. משהוצגה בפניו חקירתו, השיב הנאשם 2 כי הסיבה טמונה בכך שהשיב אך לשאלות שנשאל. הוא עמד על גרסתו זו גם בתשובה לשאלה, מדוע לא מצא לנכון להעלות פרט זה מיוזמתו, נוכח חשיבותו להגנתו.

הנאשם 2 אישר כי עבד בבנין עם איגור והיה אחראי עליו. אולם, לטענתו, לבד מאחריותו, כקבלן משנה, לא נשא בכל אחריות באשר לאתר הבניה, אלא האחריות חלה על הנאשם 3, אשר הועסק כמנהל בניה מטעם חברת פרשקובסקי.

באשר למצבו הרפואי של איגור, השיב הנאשם 2 כי היה תקין, למעט הממצא שעל צווארו, שייתכן שמקורו בעיירת הולדתו, הסמוכה לצ'רנוביל. עוד לדבריו, איגור לא התלונן על בעיות מיוחדות ובדיקה רפואית שנערכה לו העלתה כי המדובר בגוש שומני.

באשר להדרכה ציין הנאשם 2 כי כל העובדים נטלו בה חלק, לרבות איגור ובוריס. לדבריו, לא העביר לעובדיו הדרכה בכתב ולא תיעדן שכן הנאשם 3 היה אמון על כך. לאחר מכן הבהיר כי הוא והנאשם 1, העניקו לעובדיהם הסבר כללי, אשר הועבר בעל פה, באשר לאמצעי המיגון, נקיטת אמצעי זהירות והימנעות ממפגעים.

בתגובה לנטען בפניו כי הוא מחויב על פי דין, כמעסיק, לנהל ולתעד את ההדרכות בכתב, בפנקס ההדרכות, ציין הנאשם 2 כי סבר, גם מתוקף ניסיונו המקצועי בענף, כי יצאו ידי חובתם בכך שההדרכות הועברו ותועדו באתר הבניה על ידי הנאשם 3 וכי גם הם נטלו חלק בהדרכה והעידו על כך בחתימתם.

לדבריו, ההדרכה כללה גם את נושא גידור חדרי המדרגות. בהקשר זה ציין את החובה להתקין מדרגות בטון ומשענת ידיים, לצורך אחיזה וכן הבהיר בדבר חובתו של כל פועל, ליתן דעתו לכלל הסיכונים האפשריים ולהישמר מפניהם.

הנאשם 2 אישר כי טיב הגידור המתחייב, בחדר המדרגות, אינו ידוע לו, שכן אינו בר סמכא בעניין. לדבריו, הסתפק בקיומו של גידור כלשהו ובהיעדרו, נמנע מלעלות ולעבוד. בציינו: **"אם אני רואה שיש משענות, אני מבין שאני יכול לעלות, אבל אני לא בדיוק מקצועי עד הסוף."** (עמ' 114 לפרוטוקול, ש' 18).

הנאשם 2 שלל את גרסתו של בוריס כי העלייה לגג התבצעה מהלוחות המשופעים וטען כי בבוקר האירוע, כשעלו לגג, אף טרם הותקנו. לדבריו, גרסתו של בוריס בלתי עקבית ואף מוטה על פניה, שכן בינו לבין איגור שררה מערכת יחסים חברית. עוד לדבריו, לדבריו, בוריס אף הצהיר כי "לא ילך נגד המשפחה".

הנאשם 2 עמד על גרסתו זו בהקשר ללוחות המשופעים, גם משנטען בפניו כי זו הייתה גם קביעת המפקח והטיל ספק במומחיותו, כעולה מעדותו בבית המשפט בדבר פעולות שלא ננקטו על ידו, כמתחייב.

עוד לדבריו, אף אין חשיבות לשאלה האם הלוחות המשופעים היו מגודרים עובר לאירוע, אם לאו, משום שממילא, העלייה אל הגג לא התבצעה דרכם.

באשר לגרסתו של בוריס, כי מהלך המדרגות העליון לא היה מגודר, כפי שניתן ללמוד **מת/25 ומ-ת/29**, השיב הנאשם 2 כי התמונות מתעדות את מצב הדברים, לאחר האירוע ומאחר והמשיכו בעבודות הבניה גם אחריו, לא

מן הנמנע כי חל שינוי במצב הדברים. לדבריו, בעת שצוות החשמלאים עלה על הגג, גם עמודי המסקו טרם הונחו במקום. עוד לדבריו, בכל מקרה לא היה מאפשר לעובדיו לעלות במקום בלתי מגודר, על מנת שלא לסכנם והיה פונה לגורמים המתאימים, לתיקון הליקוי.

עדויות של הנאשם 3

28. בעדותו בבית המשפט ציין הנאשם 3 כי עוסק בתחום הבניה מזה 30 שנה ואישר כי משמש כמנהל עבודה באתר הבניה.

הנאשם 3 הופנה לדו"ח ולממצאי המפקח כי מסלול חדר המדרגות היה מגודר על ידי לוחות עץ, פרט לחלק הנמצא בקומה העליונה. הנאשם 3, לא שלל אמנם כי לא היה גידור בקומה העליונה ואולם טען כי אינה באה בגדר חדר מדרגות, המצריך גידור, אלא מהווה אך הכנה לחדר מדרגות.

הנאשם 3 שלל כי העלייה אל הגג התבצעה דרך הלוחות המשופעים, כפי שקבע המפקח בממצאיו ולדבריו, אף לא הייתה קיימת כל אפשרות לעלות באמצעותם.

באשר לאופן העלייה אל הגג ביום האירוע, תיאר הנאשם 3 כי כעניין שבשגרה, עולים אל הקומה העליונה בבניין, המצוי בשלבי בניה, באמצעות סולם. בתארו: **"עולה במדרגות, נכנס ללובי של הקומה שמתחת, ללובי הנמוך יותר, ממנו נכנסים לפיר המעלית דרך פיר המעלית מהסולם עולים לקומה האחרונה, לגג האחרון."** (עמ' 121 לפרוטוקול, ש' 1). הוא אף תיאר כי המשטח עליו ניצב הסולם, המשמש לעליה לקומה האחרונה, כמתועד בנ/9 ונ/10, הונח במקום באמצעות עגורן.

הנאשם 3 פירט כי ככלל בד בבד עם יציאת הגג, יוצקים גם את המדרגות המובילות אליו. על כן המדרגה המבוטנת האחרונה מצויה בגובה הרצפה של הקומה העליונה, נכון לאותו היום, וחדר המדרגות, מגיע עד ללובי של הקומה שלפניה. עוד פירט כי הלוחות המשופעים ממוקמים בין המדרגה המבוטנת האחרונה לבין התקרה העליונה, שאמורים היו לצקת באותה העת.

הוצגה בפני הנאשם 2, התמונה נ/8, המתעדת את הלוחות המשופעים והבהיר כי מדובר בהכנה ליציאת חדר המדרגות. באשר לתמונה נ/20, ציין הנאשם 3 כי ניתן להבחין במדרגת הבטון האחרונה, כמו גם בעמודי המסקו המהווים את התמיכה לגג. עוד לדבריו, הקרשים המסומנים 2 - מהווים את ההכנה לחדר המדרגות.

בהתייחס ל-נ/21 ציין הנאשם 3 כי מתעד את פעולות הבנייה וההדרכה שבוצעה לעובדים (להלן: **"הפנקס"**). לדבריו, מתועד בפנקס כי קבלני המשנה בבניין היו "חשמל צבי ואינסטלציה ברוך". כמו כן כי לא שימש כמנהל עבודה יחיד, אלא התמנה מלבדו, כמנהל עבודה באתר הבניה, גם שמעון פרג'ון, שכיהן כמנהל הפרויקט ומנהלו. כחלק מתפקידם שימשו כממונים על ארגז העזרה הראשונה וכן כנאמני הבטיחות.

באשר להדרכות, הבהיר הנאשם 3 כי העובדים נדרשו ליטול חלק בהדרכות בטיחות וגהות, הכוללות את נושאי מעקות ומדרכות, ציוד וכלי עבודה ראויים ודרכי מיגון עצמיות, כגון כפפות, כובעים ומשקפי מגן.

לדבריו, ההדרכה בוצעה באתר הבניה, באמצעות הניידת. כמתועד בכתב ידו ב-נ/24, ביום 05.04.09, כמחצית השנה, עובר ליום האירוע ונטלו בה חלק כלל העובדים, לרבות צוות החשמלאים.

הנאשם 3 תיאר בנוסף כי כעולה מ-25/נ, טופס ביקור באתר בנייה מיום 21.4.09, ניתן ללמוד כי המוסד לבטיחות וגהות ערך ביקור באתר הבניה. באותה העת נמצאו ליקויים במעקות המרפסות ובציוד המגן ואולם מאחר ועמדו בחובה לגדר את חדר המדרגות באזן יד ובאזן תיכון ולא נמצאו כל ליקויים בהקשר זה.

הנאשם 3 ציין בנוסף כי האמור במסמך 28/נ והמתועד בתמונות שצורפו אליו, מתעדים לאשורם את מצב הבניין בהקשר לאירוע.

הנאשם 3 שלל נחרצות את האמור בדו"ח בדבר הצורך בגידור חדר המדרגות, באמצעות אזן יד, אזן תיכון ולוח רגל וטען כי גידור כאמור נדרש רק במקרה של עבודות בגובה. ואילו במשטחי עבודה ומדרכות מעבר, נדרש גידור הכולל משען יד בלבד. עם זאת, ציין הנאשם 3, כי גידור את מסלול חדר המדרגות באזן רגל ובאזן יד, כמתועד בתצלומים ולעתים אף באזן תיכון וכן כי הגידור בוצע על ידי צוות עובדים שהיה אמון על כך. לדבריו, כלל מסלול חדר המדרגות היה מגודר ובמקום בו ממוקמים עמודי המסקו, נקשרו אזני הגידור אליהם.

הנאשם 3 טען בנוסף כי ביום האירוע, חוברת הבטיחות הייתה מצויה באתר הבניה ואף ציין בפני המפקח כי הועברה הדרכה באמצעות הניידת.

הנאשם 3, אישר את דבר קיומם של גזרי העץ, על גבי הלוחות המשופעים ואולם שלל כי מטרתם הייתה לאפשר עליה אל הגג. לדבריו, בעתיד אמורים היו לשמש כמקום משען לעובדי הגובה הסיניים בעת שביצעו פעולות הכנה וקשירה.

29. בחקירה נגדית לב"כ המאשימה, אישר הנאשם 3 כי לא מצא לנכון להמציא מסמכים התומכים בגרסתו, באשר להדרכות או לגידור, חרף רצונו להוכיח כי לא התרשל.

לדברי הנאשם 3 לא מסר למפקח את הטופס מפנקס ההדרכות, 24/נ, הסותר לכאורה את ממצאי המפקח באשר להדרכות, או לחוקרים, משום שלא היה בחזקתו אלא אצל בא כוחו.

באשר לפנקס ההדרכות עצמו, אשר לדבריו מתעד את וידוא ההדרכות שביצע, ציין הנאשם 3 כי מצוי באתר הבניה ואולם מיקומו המדויק אינו ידוע לו. עוד לדבריו, לאחר האירוע היה מצוי במשרדו, ואולם לאחר מכן נגנב ביחד עם יתר תכולת המשרד.

באשר להדרכה בניידת פירט הנאשם 3 כי הכניס את הפועלים לניידת ורשם את פרטיהם וכך עשה גם נציג המוסד לבטיחות וגהות. אולם מקום הימצאו של מסמך זה אינו בידיעתו.

עוד פירט הנאשם 3 כי ווידא מידי שבוע עם העובדים ועובדי החשמל בכללם, כי הנלמד בקורסים ובהדרכות של הניידת היה זכור להם לאשורו. זאת בהקשר לכללי הבטיחות, לרבות הציוד והמיגון הנדרשים, בהתאם לאופי העבודה של כל אחד מהם.

באשר לתיעוד ההדרכה שנערכה בניידת והחתמת העובדים, ציין הנאשם 3 כדלקמן:

"ת. הם לא ידעו את מספר תעודת הזהות והם לא חתמו. הם אמרו שהם לא יכלו להציג תעודת זהות ולכן לא חתמו. מדובר בחבר'ה שיושבים כאן מאחורי" בספסל.

ש. זאת אומרת שבפנקס ההדרכה שנעלם כפי שנמסר לך, ובו היו לדברך אינדיקציות להדרכות אבל החשמלאים סירבו לחתום ולכן הם לא מופיעים שם או כן, חתמו או לא?

ת. הם לא חתמו בניידת בטיחות וגיהות למדריך שהיה שם. הם מופיעים אצלו אבל לא חתמו אצלו. אני מניח אני לא הייתי בניידת אלא בחוץ.

ש. זאת אומרת ששלושת החשמלאים כולם, אף אחד מהם לא זכר את תעודת הזהות שלו.

ת. לא שלא זכר, עזוב. אני יודע שהם לא חתמו. למה, אני לא יודע. אתה יכול לשאול אותם למה הם לא חתמו. אני לא יכול להכריח אף אחד.

עוד לדבריו, מיד לאחר סיום ההדרכה בניידת ידע אותו המדריך כי החשמלאים, אשר היו אחרונים לעבור את ההדרכה, מסרבים לחתום ואולם לא יכול היה לאלץ אותם לעשות כן. כמו כן ציין כי מספר העובדים שעברו את ההדרכה, מצוי ביומן ההדרכה של הניידת.

הנאשם 3 העיד בנוסף כי לא נדרש למתן דגשים ספציפיים לעובדים, בהקשר לסביבת העבודה בקומות הרלוונטיות לטווח שכן העובדים מודעים לסיכונים. בהמשך ציין כי לא זכור לו האם נדרש למתן דגש בהקשר ללוחות המשופעים ואף לא סבר כי מאן דהוא יבחר לעלות דרכם תחת לעלות דרך הסולם.

עוד לדבריו, כל אימת שמתעוררת בעיה בגידור, החשמלאי מתריע על כך ונמנע מלעלות לעבוד עד שהבעיה באה על פתרונה.

הנאשם 3 שלל את ממצאי המפקח בדו"ח כי גזרי העץ נועדו לאפשר עלייה דרך הלוחות המשופעים לגג. לדבריו, העלייה התבצעה דרך הסולם והלוחות המשופעים, שימשו לעליית הפועלים שעבדו בגובה בלבד.

הנאשם 3 נתבקש להסביר מדוע עניין הסולם נפקד מהודעותיו והשיב כי לא נשאל על כך. עוד לדבריו, לא מן הנמנע כי המפקח טעה לחשוב שהעלייה לגג מתבצעת דרך הלוחות המשופעים, מאחר והדבר היה נהוג באתרי בניה אחרים.

הנאשם 3 ציין כי גידור חדר מדרגות כולל אזור בלבד ואילו יתר רכיבי הגידור מתחייבים רק בעבודה בגובה. בהמשך אישר הנאשם 3 את הנטען בפניו כי כלל רכיבי הגידור, מתחייבים בכל מקום שממנו עלול ליפול אדם, מעבר לגובה של 2 מ' וציין כי שומע על כך לראשונה.

30. במסגרת החקירה החוזרת, השיב הנאשם 3 כי מילא אחר דרישות הגידור המפורטות בתקנה 55 א' לפקודת הבטיחות.

עדותו של המומחה

31. במסגרת עדותו של המומחה הוגשה לבית המשפט חוות הדעת שערך, נ/30 (להלן: "חוות הדעת"). המומחה הדגיש כי חוות הדעת נסמכת על החומר שנאסף עד לאותה העת ומטבע הדברים ונוכח הדינמיות שהליך הבניה, לא מצא טעם לבקר באתר הבניה ולאסוף ממצאים משל עצמו.

על פי חוות הדעת, עבודות החשמל התבצעו בתבנית יציקת התקרה של קומה 8, אשר היוותה את רצפת קומה 9, במסגרת ההכנות ליציקת התקרה.

המומחה התייחס אל תחנת העבודה, בה עבד צוות החשמלאים כאל מפלס רצפת קומה 9, ובשל כך שגובהו לא עלה מהדו"ח, העריכו כ- 27 מ' ובתוספת מפלס חניות, למעלה מ-30 מ'. המומחה קבע כי נוכח ההערכה כי גובהו של הבניין עלה על 25 מ' חלה חובה שבדין להתקין מעלית להסעת עובדים ואף קבע היה בכך כדי למנוע את האירוע.

באשר לגישה אל רצפת קומה 9, קבע המומחה כי התבצעה במהלכי המדרגות ובמשטחי הביניים שביניהם, עד למשטח תבנית הרצפה.

המומחה חזר על ממצאי הדו"ח וציין כי מתעדים מצב הדברים הנכון לפרק הזמן שלאחר האירוע ולא קיימת ראייה באשר למצב הדברים בבניין טרם התרחשותו. כמו כן ביקר המומחה בחוות דעתו את אופן התנהלות המפקח והימנעותו מלמצות את החקירה בהיבטים השונים, לרבות חיפוש אחר שרידי קרשים שנשברו.

המומחה הפנה לזקפים המתועדים בתמונות 4-6 בדו"ח וציין כי קיימת אפשרות שאליהם נקשרו מאחזי היד עובר לאירוע.

המומחה נדרש בחוות הדעת לפרטי הרשלנות המיוחסים לנאשמים 1 ו-2 על פי כתב האישום ונוכח הוראות הדין בא לכלל מסקנה כי אלה הנוגעות לגידור אינן מקימות כל אחריות מצדם אלא מצדו של הנאשם 3 בלבד.

גם באשר להדרכה, בא המומחה לכלל מסקנה כי חלה החובה על הנאשם 3 בלבד, כמפורט בחוות הדעת, זאת נוכח מקום התרחשות האירוע, שלא בתחנת העבודה אלא בדרך אליה.

32. בעדותו בבית המשפט ציין המומחה כי לא מצא במסמכים שלפניו ממצא הקובע כי לא היה מאחז יד במקומות הרלוונטיים לנפילה.

המומחה שב ושלל את אחריותם של הנאשמים 1 ו-2 כמיוחס להם בכתב האישום, מכוח הוראות הדין. עם זאת אישר את האחריות החלה על המעסיק לזהות את הסיכונים האופייניים לעבודות החשמלאות הנוגעים למקום העבודה ולתחנת העבודה ולהדריך באופן עדכני על אודותיהם.

33. במסגרת חקירתו הנגדית לב"כ הנאשם 3, הבהיר המומחה כי בנסיבות האירוע ופרטי הרשלנות, היה על המפקח לדרוש לראות את פנקס ההדרכה וכן למצות את החקירה מיוזמתו, בהקשר לניידת, המהווה נתון מהותי, על פי הכלים העומדים לרשותו.

34. במסגרת חקירה נגדית לב"כ המאשימה ציין המומחה כי הסיק את אופן העלייה אל הגג מן המסמכים שהיו בפניו. משנתבקש לתרום מניסיונו באשר לאופן העלייה אל הגג, בנסיבות דומות, טרם נוצקו המדרגות, השיב:

"ישנם מספר אפשרויות, אם לא קיימות בכלל אמצעי גישה, דהיינו, בדרך כלל בונים מדרגות על גבי משטחים משופעים יצוקים או על גבי תבניות ליציקת המדרגות. אם המשטחים הללו קיימים ויש עליהם פסי דריכה מתאימים אפשר לעלות באמצעות המשטחים האלה, בהיעדר מדרגות. אם אין אינם, אז בעזרת סולמות ואם גם אלה אינם אז בעזרת פיגומים או מעלית." (עמ' 152 לפרוטוקול ש' 22)

לדבריו, קמה חובה על פי דין לגידור משטחי עבודה ומדרגות מעבר שטוחים בלבד ולא משופעים. בסופו של יום אישר כי חובת הגידור חלה גם על משטחים משופעים, המשמשים למעבר, דוגמת אלה המתועדים בתמונות 63 ו-6. זאת ככל ויכול אדם ליפול מהם מגובה העולה על 2 מ'. עוד לדבריו, המדובר בגידור הכולל מאחז יד ואזן תיכון.

באשר להדרכה חזר המומחה על האבחנה שערך בחוות הדעת וציין כי חובת ההדרכה לגבי דרכי הגישה חלה על הנאשם 3 בלבד. בהמשך שלל קיומה של חובת הדרכה בנסיבות אלה, מאחר ומדובר באנשי מקצוע מנוסים ומוחזקים כמי שמודעים לסיכון הקיים. במידה וחלה חובה כאמור מתקיימת רק לגבי הנאשם 3 מכוח בקיאותו באשר למצב העדכני באתר הבניה.

בסופו של יום אישר המומחה כי על המעסיק מוטלת חובה מוגברת להתריע בפני העובד מפני סיכונים מזדמנים, אליהם נחשף במהלך העבודה. עם זאת ציין כי החובה לא קמה בעניינם של הנאשמים 1 ו-2 מאחר ועובר לאירוע, היה קיים גידור. לאחר שהוצגה בפניו תמונה 5 המתעדת היעדר גידור בלוחות המשופעים, אישר המומחה כי קמה חובה על מעסיק להורות לעובדיו להיצמד לקיר, רחוק מהפיר והיה ואין אפשרות כאמור, להימנע מלעבור ולרדת מהמקום.

35. בחקירה חוזרת לב"כ הנאשם 3, אישר המומחה כי מכוח סעיף 50 לפקודת הבטיחות, לא נדרשים לתנאי הגידור, היה וקיימים מאחזי יד ומאחזי רגל. עוד לדבריו, על פי סעיף 55 לפקודת הבטיחות לא קמה חובה להתקנת אזן תיכון.

דין והכרעה

36. בעת הרלוונטית לכתב האישום, היה הבניין בתהליך בניה. חברת פרשקובסקי וחברת זאנטקן שימשו כקבלן ראשי- מבצע עבודות הבניה, הנאשם 3 שימש כמנהל העבודה מטעמן ואילו הנאשמים 1 ו-2 אשר היו במשותף בעליה של החברה, שימשו כאחד מקבלני המשנה לביצוע עבודות החשמל בבניין וכמעסיקיו הישירים של איגור.

עובר לאירוע היה הבניין בשלב של עבודות הכנה ליציקת הגג. במסגרת זו, נדרשו צוות החשמלאים- הנאשם 2, בוריס ואיגור, לבצע עבודות בתחום החשמל, בהיותם ניצבים על הגג,

מתחת לכיפת השמיים.

צוות החשמלאים עלה על הגג ובסמוך לשעה 11:00, סיים את עבודתו. הנאשם 2, כאחראי על הצוות, הורה לאיגור ובוריס לרדת מן הגג. בוריס ירד תחילה, איגור בסמוך לאחריו והנאשם 2 נותר על הגג.

משהגיע בוריס לקומה 7, הסב את תשומת ליבו קול רעש והבחין באיגור, הנופל מטה בפיר המדרגות (להלן: "**הנפילה**").

37. לא הובאה כל ראיה שיהא בה כדי להעיד במישרין, על אודות הנסיבות שקדמו לנפילה, או על המיקום המדויק בו ארעה. ואולם לאור עדותם של בוריס ושל הנאשם 2, תתמקד ההכרעה באירוע, כמיוחס לנאשמים בכתב האישום, בטווח שבין הגג, ממנו ירד צוות החשמלאים ואיגור בכללם, לאחר תום העבודה, לבין קומה 7, בה ניצב בוריס, בעת שהבחין בנפילה לראשונה (להלן: "**הטווח**").

38. ממכלול העדויות שנשמעו בבית המשפט, כמפורט לעיל, עלה כי צוות החשמלאים, עבד עובר לאירוע, על הגג, שהיווה את התקרה של הקומה העליונה ביותר שנבנתה בבניין באותה העת (להלן: "**הקומה העליונה**") ועסק בפעולות ההכנה ליציקתה.

עם זאת, התגלתה אי בהירות בעדויות אלה, באשר להגדרתה המספרית של הקומה העליונה. קרי, האם הגג ממוקם בתקרת קומה 8 בבניין, שמא בתקרת קומה 9 או אף בתקרת קומה 10, אליבא אחת מגרסאותיו של הנאשם 1.

הגדרתה המספרית של הקומה העליונה, עליה ממוקם הגג, מתחייבת נוכח גדר המחלוקת ועל מנת שיוברר לאשורו, מהן הקומות המצויות בגדר הטווח, כמו גם מאפייניהן.

עיון בפנקס (נ/21) העלה כי מביא לידי ביטוי, בין היתר, את בדיקות הטפסות שנערכו לתקרות בבניין. עלה כי ביום 16.10.09, כשלושה שבועות עובר לאירוע, נערכה בדיקת טפסות ליציקת תקרת קומה 8 בבניין. עוד עלה מהפנקס כי ביום 12.11.09, שלושה ימים לאחר האירוע, נערכה בדיקת טפסות ליציקת תקרת קומה 9 בבניין.

האמור מוביל למסקנה כי בעת הרלוונטית, תקרת קומה 8, נוצקה זה מכבר ואילו הגג עליו עסק צוות החשמלאים ביום האירוע, בפעולות ההכנה ליציקתו, היווה את תקרת קומה 9 בבניין, שטרם נוצקה. ודוק, הקומה העליונה היא קומה 9 ובגדר הטווח יבואו הקומות 7-9.

איש המעבדה המשטרתית לזיהוי פלילי, רס"ר בועז אינדיג (להלן: "**אינדיג**"), הגיע למקום האירוע, בסמוך לאחר התרחשותו. הוא תיעד בין היתר, את קומות הטווח הרלוונטיות לאירוע, הקומה העליונה וזו שמתחתיה, אותה הגדיר בלוח התצלומים שערך, שהוגש בהסכמה, ת/11, כקומה 8, באופן המתיישב עם קביעתי דלעיל.

קביעה זו מתיישבת גם עם עדותו של בוריס בבית המשפט, בציינו כי בעת שהבחין לראשונה בנפילה, ניצב בקומה 7 כשמעליו שתי קומות בלבד ואף עלה במפורש מהודעתו, ת/27,

שהוגשה בהסכמה, כהמשך חקירתו הראשית.

העובדה כי הגג ממוקם בתקרת קומה 9, באה לידי ביטוי מפורש גם בהודעות שמסרו הנאשמים 1 ו-3 בפני המפקח (ת/2 ו-ת/4) וכן בהודעות שגבתה המשטרה מהנאשמים 1 ו-2 באתר הבניה (ת/15 ו-ת/16).

כך עלה למעשה גם מעדותו של הנאשם 2 בבית המשפט. בציינו, כי מיד לאחר ששמע את קריאתו של בוריס, ירד מן הגג, הגיע לכניסה של הקומה העליונה, ירד במדרגות הבטון כלפי מטה, הבחין בין קומה 9 ל-8 בחפציו של איגור והמשיך לרדת עד לקומה 7 שם ניצב בוריס.

39. אמנם לא ניתן לקבוע במדויק את מיקום הנפילה ואולם ממארג הראיות הנסיבתיות שהובא בפני שוכנעתי כי המדובר בטווח שמעל קומה 7 בה ניצב בוריס, קרי, בין הקומות 8 ו-9 (הקומה העליונה).

העובדה כי בוריס היה הראשון לרדת מהגג, בעוד איגור משהתה אחריו, מלמדת באופן נסיבתי גם על מרחק מה שנפער ביניהם. הוסף לכך את השהות ולו הקצרה, שנדרשה לבוריס לסוב על עקביו, על מנת לחזות במקור הרעש שהסב את תשומת ליבו ולהבחין בנפילה. זאת בעודו ניצב מלוא קומתו, בחלל חדר המדרגות המובילות מקומה 7 ל-8, שגובהו אינו עולה על 3 מ'.

40. ההגנה ביקשה להטיל דופי במהימנות גרסתו של בוריס, נוכח מערכת היחסים הקרובה ששררה בינו לבין איגור ובין כלל בני משפחותיהם, אשר אין עוררין על קיומה ואף בוריס לא ניסה להצניעה.

ההגנה אף טענה כי בגין מערכת יחסים זו עדותו של בוריס מוטת ואינה ראויה לאמון, שכן ימנע מלתאר את מצב הדברים לאשורו, ככל שיהא בכך כדי להרע עם בני משפחתו של איגור.

בהקשר לכך, עומת בוריס עם טענת הנאשם 2 כי בתגובה לשאלתו, האם זומן גם הוא לחקירה במשטרה, כפי שזומנו הנאשמים, השיבו "כי לא ילך נגד המשפחה".

נמצאנו למדים כי בוריס לא שלל עצם קיומה של פניה כאמור, אלא תיאר את נסיבותיה ואת סירובו להיענות לה, מטעמים ענייניים וכן שלל כי עשה שימוש במילה "משפחה". בציינו כאמור לעיל: **"ניגשו אלי ויקטור וצבי וביקשו שאני אגיד לעו"ד ואני לא יודע איזה עו"ד שאיגור לא הרגיש טוב ונשא עליו תרופות. אמרתי שגם לי יש תרופות וסתם ככה אני לא אגיד על אף אחד"**.

גרסתו של בוריס בהקשר זה לא נסתרה באף לא אחת מגרסאותיהם של הנאשמים. נמצאנו למדים כי אך עמדו על תוכן הנאמר כי ימנע מלהרע עם המשפחה ואולם נמנעו מלתאר לאשורן, את הנסיבות בהן נאמר.

היה בכוחו של בוריס, היחיד שצפה בנפילה, להעלות גרסה שיהא במתואר בה כדי להעצים ולהחמיר עם הנאשמים, בנקודות כבדות משקל השנויות במחלוקת, לו אכן היה ממש בטענת ההגנה. ואולם ניתן היה להתרשם בבירור כי בוריס נמנע מלספק פרטים שלא קלט בחושיו, שב וטען בעקביות, כי לא היה עד לצעדיו של איגור טרם הנפילה ואף כי לא חזה בה במו עיניו בעת שהתרחשה ועל כן אינו יכול

להעיד על אודות מיקומה ונסיבותיה.

גם בתיאורו של בוריס, שזכה לאמוני, כפי שיפורט בהמשך, כי העלייה אל הגג התבצעה באמצעות הלוחות המשופעים, נמצא תימוכין להתרשמותי זו. שכן עמד אמנם על גרסתו זו ואף על העובדה כי היו נעדרי כל גידור. ואולם בד בבד עם כך, נמנע מלטעון במפורש כי זהו המקום בו ארעה הנפילה.

בהקשר זה, ייאמר כבר עתה, כי בוריס זיהה אמנם את מסלול העלייה והירידה מהגג, דרך הלוחות המשופעים ואולם נתגלתה אי בהירות בעדותו בצינו כי הירידה מהגג התבצעה גם באמצעות מדרגות בטון. עם זאת עלה בנוסף מעדותו כי מדרגות הבטון לא מוקמו מיד בירידה מהגג אלא "היה מצב עמידה ומדרגות" באופן המתיישב עם התצלומים שצולמו לאחר האירוע, המתעדים את הלוחות המשופעים, ועליהם "ברזלים" כפי שתיאר בוריס, את משטח כניסה לקומה 9 ומתחתיו מדרגות בטון חשופות המובילות מטה לקומה 8. ובכל מקרה אין המדובר בפרט בחותר תחת כלל מהימנות גרסתו.

ערה אני לכך כי בהודעה האחרונה שנגבתה מבוריס, עובר לעדותו בבית המשפט, הביא לידי ביטוי פרטים שלא בא זכרם קודם לכן. בוריס הסביר כי העלה פרטים אלה רק באותה העת, כמענה מפורש לשאלות שנשאל ונמצא תימוכין להסבר זה.

כעולה מדברי ב"כ הצדדים, נדרשה גביית ההודעה, עקב שאלות שהתעוררו בפגישת הריענון שנערכה לבוריס במשרדי המאשימה. בחינת תוכן ההודעה גופה העלה כי התבקשה התייחסותו המפורשת של בוריס, בשאלות שנשאל, לתצלומים שצולמו לאחר האירוע ולמאפייני הגידור בקומות הרלוונטיות. בהקשר לכך ציין כי מצב הגידור המשתקף בתצלומים, משקף את מצב הגידור גם עובר לאירוע. כמו כן העלה לראשונה סיטואציה ממנה ניתן היה ללמוד כי הוא ואיגור היו ערים לסיכון הנשקף מאופן עלייתם לגג ואף כי התבדחו ביניהם על הוראת הנאשם 3, לחבוש קסדה, עת העלו עניין זה לפניו, שכן לא יאה בכך כדי להועיל היה ויתממש הסיכון.

נמצאנו למדים כי גרעין גרסתו של בוריס, בהקשר לנסיבות האירוע, נותר איתן ועקבי, גם בהודעה האחרונה שנגבתה ממנו. הגם שנדרש להתעמק במאפייני הגידור לא חזר בו מגרסתו כי המיקום המדויק בו ארעה הנפילה אינו בידיעתו.

41. חלק הבניין הרלוונטי לטווח תועד, כאמור לעיל, על ידי אינדיג בלוח התצלומים שערך, שהוגש בהסכמה, **ת/11**, כמו גם בתקליטור הכולל תצלומים אלה ואחרים, מאותה העת, **ת/10**.

חלק מהטווח מתועד גם בתצלומים שצורפו לדו"ח שערך המפקח, אשר הגיע למקום בחלוף כשעה מקרות האירוע. ייאמר בהקשר לכך כי מספר התצלומים המתעדים את הטווח הוא מועט ואלה מתייחסים לחלק מהטווח בלבד ולבטח היה מקום מצדו של המפקח למצות את החקירה בהקשר זה.

42. ואולם מכלול התצלומים, אלה שצילם אינדיג ואלה שצילם המפקח (להלן: "**התצלומים**"), מאפשרים לבית המשפט להתרשם באופן בלתי אמצעי, ממאפייני הקומה העליונה וקומה 8, שמתחתיה, כפי שתועדו בסמוך לאחר האירוע וישמשו בסיס עצמאי לקביעה עובדתית לגופה,

על פי מראה עיניים.

כאמור לעיל, בעת הרלוונטית עסקו עושי מלאכת הבניין, בפעולות ההכנה ליציקת התקרה של הקומה העליונה. מעדותו של הנאשם 3, נמצאנו למדים כי היציקה של המדרגות המובילות מרצפת קומה זו ועד לתקרתה, אמורה היתה להיעשות בד בבד עם יציקת התקרה.

אכן ניתן להבחין בבירור מהתצלומים, **ת/23-ת/25**, כי טרם יצקו את גרם המדרגות שבין רצפת הקומה העליונה ועד לתקרתה. בתווך שבין רצפת קומה זו ועד לתקרתה שגם היא טרם נוצקה, מוקמו הלוחות המשופעים, שהיוו את ההכנה ליציקת מדרגות הבטון המהוות חלק מגרם המדרגות של הבניין.

בקומה העליונה, שאת תקרתה עתידים היו לצקת, ניתן להבחין גם בעמודי המסקו שתכליתם להוות תמיכה ליציקה זו. עמודי המסקו הוצבו גם על המדרגות שבין הקומה העליונה לזו שמתחתיה, על מנת לתמוך גם ביציקת גרם המדרגות, העתיד לבוא.

עוד עלה מהתצלומים **ת/23 ו-ת/25**, כי אל כניסת הקומה העליונה, הובילו מקומה 8 שמתחתיה, מספר מהלכי מדרגות יצוקות. המהלך העליון ביותר, נראה בבירור כעשוי מבטון חשוף וחסר כל גידור (להלן: "**מהלך המדרגות העליון**"). באשר למהלכים שמתחתיו, ניתן להבחין בתצלומים בגידור הכולל אזן יד וכן מתועדים לוחות עץ, הצמודים לחלקן התחתון של המדרגות (להלן: "**לוחות העץ**") (**ת/29**) (תמונות 10-12 שצילם אינדיג) **ת/24 ו-ת/25** (תמונות 5 ו-6 שצילם המפקח ו-20).

43. למעשה ההגנה לא חלקה על כך שהלוחות המשופעים היו נעדרי כל גידור גם טרם האירוע. ואולם לטענתה, לא נמצאה לכך כל רלוונטיות לטעון הכרעה, שכן ממילא העלייה אל הגג לא התבצעה דרכם אלא דרך הסולם.

טענה זו לא התקבלה על ידי ושוכנעתי כי העלייה אל הגג התבצעה דרך הלוחות המשופעים, אשר היו נעדרי גידור, וזאת מהטעמים שיפורטו עתה.

א. מעדותו של המפקח עלה, כי עם הגיעו לאתר הבנייה, פגש בנאשם 3. הלה גם התלווה אליו למקום שהוגדר על ידו "אזור התאונה", עת נקט בפעולות המפורטות בדו"ח שערך.

במסגרת הדו"ח קבע המפקח כי העלייה אל הגג, התבצעה דרך הלוחות המשופעים, אליהם הוצמדו, גזרי העץ במרחק 50 ס"מ זה מזה, וזאת על מנת לאפשר את העלייה. כפי שניתן להתרשם באופן בלתי אמצעי גם מהתצלומים.

עניין הסולם, לא בא לידי כל ביטוי בדו"ח. מקומו של הסולם נפקד גם מהחקירה הנגדית של המפקח בעת עדותו בבית המשפט. המפקח לא עומת כלל עם גרסת הנאשמים כי העלייה אל הגג התבצעה באמצעות הסולם, חרף חשיבות הטענה להגנת הנאשמים, נוכח גדר המחלוקת.

המפקח שב ונחקר באשר למצב הגידור של הקומות שבטווח וזאת מבלי שהוטח בפניו כי

בניגוד למסקנותיו, העלייה אל הגג, כלל לא התבצעה דרך הלוחות המשופעים. ההגנה אף לא מצאה לנכון להעלות את דבר קיומו של הסולם, בהתייחס לאמרתו של המפקח, במהלך חקירתו הנגדית, כי נמנע מלעלות אל הגג, באמצעות הלוחות המשופעים, על מנת להתרשם מהגג עליו עבד צוות החשמלאים עובר לאירוע, מחמת הסיכון הטמון בכך. ניתן היה לצפות כי למצער בשלב זה, תועלה בפניו הטענה כי ממילא לא נדרש לסכן עצמו ולעשות כן, שכן יכול היה לעלות בבטחה ולהתרשם מהגג עליו עבד צוות החשמלאים עובר לאירוע, דרך הסולם.

ב. עניין הסולם הועלה לראשונה על ידי ההגנה, רק לאחר תום עדותו של המפקח, במסגרת חקירתו הנגדית של בוריס, על ידי ב"כ הנאשם 3. הוא הופנה לתצלום 5/ נ/ ונטען בפניו כי הסולם המתועד בו, ניצב בקומה העליונה, שהוגדרה כקומה 8.

בוריס שלל כי הירידה מהגג התבצעה באמצעות הסולם ועמד על גרסתו, כי התבצעה דרך הלוחות המשופעים כמתועד בת/23. יצוין בהקשר זה כי התצלום 5/ נ/ , אשר הוצג לבוריס, היווה חלק מלוח התצלומים שצילם אינדיג והתקבל בהסכמה והוצמד אליו הכיתוב "זירת פיר חדר המדרגות בקומת הקרקע באתר הבניה." אף ניתן להבחין במרכז התמונה באות "ק" המתנוססת על אחד הקירות.

ג. גרסתם של הנאשמים כי העלייה אל הגג התבצעה באמצעות הסולם, לא זכתה לאמוני גם מחמת היותה גרסה כבושה, שהועלתה על ידם לראשונה, אך במהלך עדותם בבית המשפט.

המדובר בגרסה בעניין כבד משקל, הנוגע ללב ליבה של המחלוקת ויש בעובדה שלא מצאה ביטוי בהודעות הנאשמים, שנמסרו למפקח ביום האירוע, או בהודעותיהם במשטרה, כדי לחזק את התרשמותי כי הועלתה באופן מגמתי, נוכח העובדה כי אין עוררין שהלוחות המשופעים היו נעדרי גידור, גם טרם האירוע.

הנאשמים טענו כי גרסתם לעניין זה לא מצאה את ביטוייה קודם לכן, מאחר ולא נדרשה כמענה לשאלות שנשאלו. ראשית יצוין כי היה על הנאשמים לזעוק גרסה זו במלוא פה, גם מיוזמתם, נוכח חשיבותה להוכחת חפותם. מעבר לכך, עיון בהודעותיהם של הנאשמים העלה כי נשאלו על אודות הלוחות המשופעים שהיוו את העלייה אל הגג, כמו גם על היעדר הגידור וחרף כך, לא מצא לנכון איש מהם, לטעון, בדבר היעדר הרלוונטיות לאי גידור הלוחות המשופעים, שכן העלייה אל הגג התבצעה באמצעות הסולם.

ד. עיון בהודעתו של הנאשם 1, ת/12, העלה כי אינו מתייחס לאפשרות כי העלייה אל הגג התבצעה באמצעות הסולם, בעת שנשאל על הגידור במסלול חדר המדרגות:

ש: "...אין אתה מסביר שבקומה העליונה לא הותקן גידור כלל ועדיין לא יצקו מדרגות בטון, אלא רק הוכנה תבנית ליציקה המהווה לוחות עץ לבודים משופעים?
ת: אני לא יודע על כך, אני יודע שהיו שם מדרגות" (גיליון 2, ש' 34).

ה. הנאשם 2 השיב במסגרת הודעתו ת/13 באשר ליום האירוע "מבחינתי הכל היה

תקין לחלוטין ... הכל היה תקין. היו מדרגות וגדרות, הכל כשורה. " (גיליון 2, ש' 10 ואילך).

בהמשך נדרש הנאשם 2, להתייחס לקביעתו של המפקח כי מסלול חדר המדרגות היה מגודר באופן חלקי, וכלל אֶזֶן יד בלבד ואילו העלייה אל הגג, באמצעות הלוחות המשופעים, לא הייתה מגודרת כלל. גם באותה העת לא מצא הנאשם 2 לנכון להעלות את ענין הסולם אלא השיב: **"אני לא יודע. כשאנו בבוקר עלינו על הגג הכל היה מגודר כמו שצריך, אולי במהלך היום שעבדנו על הגג נעשו שם שינויים אך אני לא ידעתי מזה ובזמן שאני ירדתי למטה לאחר שאיגור ז"ל כבר נפל, אני ירדתי כל כך במהירות שלא שמתי לב על מצב הגידור במקום"** (גיליון 2, ש' 20).

ו. גם הנאשם 3, נשאל בהודעתו, **ת/14** באשר לקביעתו של המפקח כי ברוב מסלול חדר המדרגות היה קיים גידור חלקי, אשר כלל אֶזֶן יד בלבד וכי העלייה על הגג נעשתה דרך הלוחות המשופעים, ולא הייתה מגודרת כלל. מבלי שמצא לנכון להעלות את ענין הסולם השיב הנאשם 3 כי קביעתו של המפקח נוגעת למצב הדברים לאחר האירוע בעוד שטרם התרחשו כלל הגידור היה תקין ונפרץ בעת הנפילה.

ז. גם בעובדה כי על גבי הלוחות המשופעים, הותקנו גזרי העץ, שתכליתם לשמש כמדרכי רגל, היה כדי להוות תימוכין נסיבתי לכך כי העלייה אל הגג התבצעה דרכם. גרסתו של הנאשם 3 לכי הותקנו לצרכי עיגון העובדים בגובה, לא עלתה בקנה אחד עם הגיונם של הדברים ואף לא הובאה כל ראיה על מנת לתמוך בה. יצוין כי בסופו של יום אף אישר הנאשם 3 כי הלוחות המשופעים אכן הובילו אל הגג ואולם טען כי שימשו לעלייתם של עובדי הגובה בלבד, טענה שגם היא נותרה בעלמא ולא גובתה בראיות.

ח. אף לא הובאה כל ראיה מטעמים של הנאשמים לתמוך בגרסתם באשר לאופן התקנת הסולם, באמצעות עגורן. ההגנה אף נמנעה במפורש להביא לעדות את הגורם שצילם את הסולם ואת המשטח הנייד, לתמיכה לטענתם כי מוקמו בקומה העליונה בבניין עובר לאירוע.

ט. גרסת הנאשמים כי העלייה לגג התבצעה באמצעות הסולם, נדחתה על ידי ביתר שאת, בעת שלא מצאה ביטוי גם בחוות הדעת של המומחה, שנחתמה ביום 3.6.12. חוות הדעת עסקה בשאלות עובדתיות וכן במסקנות המומחה בין היתר באשר להוראות הדין ואחריותם של הנאשמים, אם לאו, לאורן, שכן המדובר בשאלה אשר ההכרעה בה מסורה לבית המשפט.

המומחה, אשר הובא לעדות מטעם הנאשמים 1 ו-2, נדרש במסגרת חוות הדעת, לבחינת ההיבטים הבטיחותיים, באופן העלייה אל הגג. הוא ביסס את חוות הדעת, **נ/30**, על סמך כלל הנתונים והמסמכים אשר נאספו עד לאותה העת, לרבות הדו"ח והודעותיהם של הנאשמים ושל בוריס.

יצוין כי במסגרת סעיף 12 לחוות הדעת, דן המומחה בגורמים אשר הביאו לנפילה. בכלל זאת,

התייחס, אל הלוחות המשופעים כאל מדרכת המעבר ונדרש להוראות הדין בהקשר למדרכת מעבר, לעמידתה בדרישות הבטיחות, לרבות דרגת השיפוע הנדרשת והמרחק התקני הדרוש על פי התקנות בין שלבי הדריכה. גם הביקורת שהשמיע המומחה על עבודת המפקח, נגעה בין היתר לכך שמאפייני מדרכת המעבר, יכול שהביאו לקרות האירוע כדלקמן:

"תמונה ביותר, שמפקח העבודה שביקר באתר, לא העיר ולא הוציא צו בטיחות לאתר, בגין המדרכה המשופעת שלה שלבי דריכה לא חוקיים וכן, בגין מכשולים בדרך. אין ספק שאלו יכלו לגרום למעידה ו/או החלקה, לפילה על און יד רעוע של מעקה, לשבירתו ולנפילת העובד."

במהלך חקירתו הנגדית על ידי ב"כ המאשימה. נדרש המומחה לדרכי הגישה המקובלות, באתרי הבניה השונים, לעליה על הגג, בנסיבות בהן טרם נוצקו מדרגות, כבעניינו. הוא תיאר כי אם בנמצא הלוחות המשופעים וקיימים עליהם גזרי עץ, כבעניינו, אזי מהווים דרך גישה כאמור. בהיעדרם, ניתן לעשות שימוש בסולם ובהיעדרו, בפיגומים או במעלית. גם באותה העת לא העלה המומחה את האפשרות כי העלייה אל הגג לא התבצעה דרך הלוחות המשופעים אלא באמצעות הסולם ומעדותו אף נמצאו למדים כי בהינתן הימצאותם, אף לא היה מקום להידרש לסולם.

44. בתצלומים מתועד אם כן, מהלך המדרגות העליון, בסמוך לאחר האירוע, כשהוא אינו מגודר. לטענת ההגנה אין בתצלומים כדי לשקף את מצב הגידור עובר לאירוע, שכן היה קיים גידור אשר נשבר כתוצאה מהנפילה. ההגנה אף ביקשה למצוא תמיכה לטענתה זו, בתיאורו של בוריס כי מהות הרעש שהסב את תשומת ליבו, טרם הבחין בנפילה, היה של "עצים נשברים".

כפי שיפורט עתה שוכנעתי כי יש בתצלומים כדי לשקף את מצב הדברים גם טרם התרחשות האירוע וכי גם באותה העת מהלך המדרגות העליון היה בלתי מגודר.

כך עלה במפורש מעדותו של בוריס שזכתה לאמוני גם בנקודה זו. בהתאם לכך אף שיער בוריס בהודעתו האחרונה במשטרה, וגם בעדותו בבית המשפט, כי מקור הרעש בפגיעתו של איגור בעמודי העץ האנכיים, אליהם אמור היה להתחבר הגידור ולא טען כי מקורו בשבירת הגידור עצמו.

התרשמותי זו התחזקה גם מתיאורו של בוריס בנוגע לחילופי הדברים שהיו בינו לבין איגור, בהקשר לסכנה הנשקפת להם מהיעדר הגידור וחוסר התועלת שיהא בקסדה, על מנת להפיגה.

כלל גרסתו של בוריס בהקשר זה, אינה ניצבת בחלל ריק. נמצאו לה תימוכין בתצלומים, מהם יכולתי להתרשם באופן בלתי אמצעי, בעדותו של המפקח ואף בעדותו של המומחה מטעם ההגנה.

המפקח נקלע לכלל טעות בדו"ח וציין כי גם מהלך המדרגות העליון היה מגודר בגידור חלקי שכלל למצער און יד. הוא הכיר בטעות זו במהלך עדותו בבית המשפט, עת הוצגו בפניו התצלומים וציין כי בדומה ללוחות המשופעים, גם מהלך המדרגות העליון לא היה מגודר כלל.

נדרשתי תחילה לעדותו של המפקח, ככל הנוגע למידע כללי המצוי בתחום מומחיותו. כך באשר לעיגון

הגידור לעמודי המסקו בעת שאלה בנמצא ואף באשר לשרידים שיהא בהם כדי להעיד על גידור שהיה בנמצא ונשבר, לו אכן היה.

עלה אם כן, כי גידור מהלך המדרגות העליון, המוביל לקומה העליונה, אמור להיות מעוגן בחוטי קשירה, לעמודי המסקו המצויים בקומה זו ואשר מוצבים עובר ליציקה על מנת לתמוך אותה, עד למיצוי התהליך. זאת כמתועד בתצלומים, ת/29 ו-נ/20, בהם ניתן להבחין באזן יד, המעוגן בקשירה לעמודי המסקו.

לו אכן היה גידור בנמצא, עובר לאירוע, אף אמורים היו להימצא שרידים המעידים על כך, במהלך המדרגות העליון. זאת כפי שנצפו בתצלומים המתעדים את הקומות התחתונות. בקומו אלה קיימת אינדיקציה לגידור שנשבר וניתן להבחין בשרידים של אזנים שנשברו, אשר נותרו מחוברים בחלקם לזוקפים.

ואולם התרשמתי באופן בלתי אמצעי מהתצלומים, כי לא נמצאה כל עדות לגידור אשר היה קיים במהלך המדרגות העליון וניתק או ניזוק במהלך הנפילה. מהלך המדרגות העליון, נראה בתצלומים, כשהוא חשוף לחלוטין. אף לא נצפו כל שרידי חוטי קשירה או שריד כלשהו של רכיב גידור אחר, בעמודי המסקו, כפי שעלה גם מעדותו של המפקח, אשר שלל מכל וכל אפשרות לקיומו של גידור כאמור.

אין עוררין כי המפקח נמנע מלאסוף שברי קשרים בתחתית הפיר. מידת האפקטיביות של פעולה זו, מוטלת על פניה בספק, בשים לב לכך שמדובר באתר בניה ומספרם הרב של הקרשים המצויים בו. ואולם בכל מקרה, מששוכנעתי שמהלך המדרגות העליון לא היה מגודר כלל עובר לאירוע, לא היה ממילא במהלך כאמור כדי לתרום לסוגיה שבמחלוקת.

45. גם באשר ליתר מהלכי המדרגות בקומה 8, שוכנעתי כי יש במתועד בתצלומים, כדי לשקף את מצב הגידור, אף עובר לאירוע.

כך עלה במפורש מעדותו של המפקח, שזכתה לאמוני בנקודה זו. שכן לא מצא עדות לשאריות של חוט המשמש לעיגון הגידור למסקו ואף לא מצא בקומה זו, כמו גם ביתר קומות הטווח, שרידי גידור המצביעים על שבירתם מכיוון פנים כלפי חוץ.

זאת לאור היעדר ממצאים, גם בהקשר למהלכי מדרגות אלה, שיעידו על שבירת הגידור הקיים או על קיומו של אזן תיכון שנשבר.

תמיכה לכך ניתן למצוא גם בעדותם של הנאשמים 2 ו-3.

הנאשם 2, אשר נמנה עם צוות החשמלאים, ביום האירוע, תיאר כי כל חדר המדרגות היה מגודר באמצעות מעקה, כפי שנצפה בקומה 8. גם הנאשם 3 ציין במפורש כי די היה בגידור שכלל אזן יד ואף אישר כי שמע לראשונה על אודות הצורך בהתקנת אזן תיכון ואזן רגל, כפי שמתועד בנ/1 רק במהלך עדותו בבית המשפט.

46. אמנם מסתבר יותר נסיבתית לקבוע, כפי שמבקשת המאשימה, כי איגור נפל מהלוחות

המשופעים, ממשטח הכניסה לקומה העליונה או ממהלך המדרגות העליון, שלא היו מגודרים כלל. זאת אף לנוכח עדותם של הנאשמים 1 ו-2 כי חפציו של איגור נמצאו בקרבתם. ואולם אין המדובר במסקנה יחידה, שכן גם יתר מהלכי המדרגות בקומה 8 היו מגודרים באופן שאיפשר נפילת אדם בתווך שנוצר בין אזור היד ללוח העץ.

משכך מצאתי לקבוע כי הנפילה התרחשה בכל אחד מחלקי הטווח. החל מהלוחות המשופעים באמצעותם ירד איגור מן הגג, עובר למשטח הכניסה לקומה 9 הממוקם בירידה מהם וכלה בכל מהלכי המדרגות של קומה 8.

47. באשר להדרכה, נתתי אמון בעדותו של בוריס ושוכנעתי כי הנאשמים העבירו לו ולאגור, עובדי החשמל מטעמם, הדרכות בטיחות בעל פה בלבד, הנוגעות באופן כללי לצורך להקפיד על הציוד, הלבוש הבטיחותי וכן להישמר מפני סיכונים.

העובדה כי טרם האירוע, לא סיפקו הנאשמים לבוריס או לאגור כל הדרכות בטיחות, הנוגעות לכלל היבטי הגידור והסיכונים הנובעים מכך, נלמדת גם מעדויותיהם. הנאשם 1 ציין כי מאחר ואופי העבודה לא נשא מאפיינים מיוחדים, לא נדרש לבקיאיות בהוראות הדין, משמע גם אלה הרלוונטיות לגידור. גם מעדותו של הנאשם 2 נמצאנו למדים כי טיב הגידור המתחייב אינו ידוע לו ואינו בר סמכא בעניין וכן כי די היה להבנתו בקיומו של מעקה.

כך גם באשר לנאשם 3. טיב הגידור המתחייב לא היה ידוע לו וסבר כי די במשען יד. רק בעדותו בבית המשפט התחוויר לו הצורך בגידור הכולל אזור תיכון ולוח רגל ועד לאותה העת סבר כי גידור כאמור מתחייב בעבודה בגובה בלבד. מעדותו של הנאשם 3 אף למדנו בנוסף כי לא נדרש למתן דגשים ספציפיים לעובדים, בהקשר לסביבת העבודה בקומות הרלוונטיות לטווח שכן לטעמו היו מודעים לכלל הסיכונים.

48. הנאשמים 1 ו-2 לא חלקו על כך כי לא סיפקו לעובדיהם כל תמצית מידע בכתב, לרבות בהיבט הגידור. כמו כן לא החזיקו ברשותם פנקס הדרכות, לא ניהלו תדריכים בכתב, תיעוד או מעקב קבוע אחר ההדרכות ואף לא ווידאו את דבר קיומן שכן סמכו ידיהם בעניין זה על הנאשם 3.

49. שאלת ההדרכה בהקשר לאירוע ותוצאותיו, נבחנה על ידי המפקח, עם הגיעו לאתר הבניה, בסמוך לאחר התרחשות האירוע. גם הנאשם 3 נדרש לכך, וטען בפני המפקח, כבר בהודעתו **ת/4**, כי מיצה את חובתו בהקשר להדרכה, לרבות בנוגע לשאלת הגידור, בזימון הניידת, כמחצית השנה עובר לאירוע.

בסופו של יום, לאור המסמכים, **נ/32 א-ד**, שהוגשו בהסכמה, אין עוררין כי ביום 05.04.09, אכן הגיעה הניידת לאתר הבניה והועברה הדרכה לעובדים.

50. גם בנקודה זו נתתי אמון בגרסתו של בוריס כי צוות החשמלאים לא נטל חלק בהדרכה בניידת, טרם האירוע וכי נטל חלק בהדרכה כאמור, רק לאחר התרחשותו. ההגנה אף נמנעה מלחקור את בוריס נגדית באשר לכך ועל כן גרסתו לא נסתרה.

תמיכה לגרסתו של בוריס ניתן למצוא גם בהימנעות ההגנה מלהביא ראיות או עדויות, באשר לתוכן ההדרכה שהועברה בניידת, האם כללה את היבט הגידור כמתחייב ובכל מקרה, האם צוות החשמלאים ואיגור בכללם, נטל בה חלק. שכן נתונים אלה לא מוצאים את ביטויים במסמכים, **נ/32 א-ד**.

51. מצאתי להעדיף את גרסתו של בוריס על פני גרסת הנאשם 3 גם מהטעמים שיפורטו להלן. בהודעתו **ת/4**, טען הנאשם 3, כי כלל העובדים, לרבות צוות החשמלאים, נטלו חלק בהדרכה, בין היתר בהיבטים הקשורים לצידוד, אמצעי מיגון, מעקוק ומדרכות. עם זאת ציין, באותה נשימה, בתשובה לשאלה, האם איגור נטל חלק בהדרכה, כי לא ניתן יהיה למצוא לכך אינדיקציה בפנקס ההדרכה, שכן החשמלאים סירבו לאשר בחתימת ידם, את קבלת ההדרכה.

הנאשם 3 שב וטען בעדותו בבית המשפט כי העובדים לא אישרו בחתימת ידם את קבלת ההדרכה בניידת. לבד מכך שההגנה נמנעה מלחקור את בוריס גם בנקודה זו, נתגלתה חוסר עקביות בגרסת הנאשם 3, באשר לסיבה בעטייה לא עשו כן, באופן שחיזק גם הוא את התרשמותי באשר לחוסר מהימנות הגרסה.

הנאשם 3 טען כי סירבו לחתום. בד בבד עם כך טען כי הדבר לא התאפשר מאחר ולא היה ברשותם מסמך מזהה. בסופו של יום אף לא היה בפיו הסבר לפשר הדבר.

גם במסמכים **נ/32 א-ד** לא נמצאה אינדיקציה לקיומם של עובדים אשר נטלו חלק בהדרכה ואולם חתימתם לא התנוססה על גבי פנקס ההדרכה. כל שעלה היה כי פנקס ההדרכה ובו רשימת העובדים אשר נטלו חלק בהדרכה בניידת ואשרו זאת בחתימת ידם, הושארו בידי הנאשם 3 ולא נותר עותק כאמור בידי המוסד לבטיחות וגהות.

נמצאו למדים כי המפקח לא תפס את פנקס ההדרכה והסביר כי לא עשה כן נוכח דברי הנאשם 3 בהודעתו. לאור זאת אף קבע המפקח כממצא בדו"ח, כי לא הוצג בפניו כל מסמך המעיד על כך שאיגור קיבל הדרכת בטיחות.

אכן ניתן היה לצפות, כי נוכח מהות האירוע, ימצא המפקח את תפקידו ולא ימנע מלתפוס את פנקס ההדרכה, מכל טעם שהוא. מנגד, אף לשיטת הנאשם 3, לא היה בפנקס ההדרכה כדי לשפוך אור על השאלה, האם איגור נמנה עם העובדים שקיבלו את ההדרכה. כמו כן, בכל מקרה פתוחה היתה הדרך בפני הנאשם 3 לנקוט יוזמה ולהציג בפני המפקח, לו מצא באמור בו חשיבות להוכחת חפותו והימנעותו מלעשות כן, אומרת דווקא דרשני.

52. ההגנה ביקשה למצוא תימוכין לגרסת הנאשם 3 כי איגור בא בגדר כלל עובדי אתר הבניה שעברו את ההדרכה בניידת, מהאמור במסמך **נ/24**.

המדובר במסמך נעדר כל מאפיינים או סממנים ייחודיים, אשר הוגש כראיה באמצעות הנאשם 3, רק במסגרת פרשת ההגנה. אף יש לתהות כיצד מסמך זה, מצא את דרכו אליו. שכן לטענתו המדובר בטופס הלקוח מפנקס ההדרכה, אשר הוא גופו לא הוצג בפני בית המשפט ואף נטען על ידי הנאשם 3 כי אינו מצוי ברשותו.

הנאשם 3, העיד לא הציג את המסמך בשלב מוקדם יותר, שכן היה מצוי בחזקת בא כוחו. בהמשך חקירתו הנגדית, משנשאל שאלות נוקבות באשר למקום הימצאו של פנקס ההדרכה, טען הנאשם 3 כי כיום, מיקומו המדויק אינו ידוע לו ואולם מצוי באתר הבניה. בהמשך תיאר כי לאחר האירוע, אמנם היה פנקס ההדרכה ברשותו, במכולה ששימשה כמשרדו. ואולם נגב ביחד עם כל תכולתה באופן עלום, בעת שהורמה באמצעות מנוף. למותר לציין כי גם כלל טענות אלה נותרו בעלמא ולא נתמכו בכל ראיות.

אף לא עלה מ-24/נ, במפורש, זהות הפועלים אשר עברו את ההדרכה וכלל לא ברור האם איגור נכלל ביניהם.

53. מסך כל האמור לעיל שוכנעתי כי הנאשמים העבירו לעובדים ואיגור בכללם, הדרכות בטיחות כלליות בעל פה, מבלי להתעמק בהיבט הגידור ומבלי שסיפקו לו מידע עדכני באשר לסיכון אליו נחשף עובר לאירוע וכיצד יש להימנע ממנו.

תוכן ההדרכה שהתבצעה בניידת לא הוכח כמו גם העובדה האם כללה הדרכת בטיחות מתחייבת במכלול הסיכונים בהיבט הגידור ובכל מקרה, שוכנעתי כי החשמלאים בוריס ואיגור, לא נמנו עם העובדים שנטלו בה חלק.

המסגרת המשפטית

54. סעיף 304 לחוק קובע, כי הגורם ברשלנותו למותו של אדם, דינו - מאסר שלוש שנים. בסעיף 21 לחוק מוגדרת רשלנות כהיעדר מודעות לאחד מרכיבי העבירה העובדתית מקום שאדם מן הישוב בנעלי הנאשם יכול היה להיות מודע לו. 55. ברע"פ 4348/08 אפרים מאיר נ' מדינת ישראל (08.07.10), נדרשה כב' הש' פרוקצ'יה ליסודות עבירת גרם המוות ברשלנות וקבעה כדלקמן:

"יסודות עבירת גרם מוות ברשלנות על פי סעיף 304 כוללים יסוד עובדתי - מעשה או מחדל רשלני שתוצאתו היא מות אדם. לצורך בירור הרשלנות שבמעשה או המחדל, ניתן להיעזר במושגי הרשלנות האזרחית, ולענין זה בוחנים אם קיימת אחריות מושגית וחובת זהירות קונקרטית. היסוד הנפשי בעבירה משמעו "מודעות בכח" לטיב המעשה, לקיום הנסיבות, או לאפשרות הגרימה לתוצאות המעשה הנימנים עם פרטי העבירה במקום שאדם מן הישוב יכול וצריך היה בנסיבות הענין להיות מודע לאותו פרט. לצורך ביסוס היסוד הנפשי די כי אדם סביר יכול וצריך היה להיות מודע לאחד או יותר ממרכיבי היסוד העובדתי בעבירה (ע"פ 9826/05 מחאג'נה נ' מדינת ישראל ([פורסם בנבו], 9.7.08); ע"פ 7193/04 יקירביץ נ' מדינת ישראל, פסקה 53 ([פורסם בנבו], 30.4.07) (להלן: ענין יקירביץ); ע"א 7130/01

סולל בונה נ' תנעמי, פ"ד נח(1) 1 (2003).

לצורך הרשעה בעבירת רשלנות פלילית, נדרש כי הסטייה מנורמת ההתנהגות הסבירה תהא גבוהה ממידת הסטייה מנורמה הדרושה לצורך עוולה אזרחית (ע"פ 385/89 אבנת נ' מדינת ישראל, פ"ד מו(1) 1, 12 (1991) (להלן: ענין אבנת); ענין יקירביץ, פסקה 56). הטעם לשוני נעוץ בכך שהשיקולים הרלבנטיים בשני המישורים, והערכים המוגנים בהם אינם בהכרח זהים (ענין בוחבוט, פסקה 10). השוני הבסיסי בסטנדרט ההתנהגות ובמשמעות הסטייה מהרמה הנדרשת בעבירות רשלנות במשפט הפלילי לעומת הדין האזרחי נובע בעיקרו מהסטיגמה המוסרית הנילווית לאדם בהרשעתו בפלילים, לעומת חיובו בדין במישור האזרחי, ובהיות הערך המוגן בדין הפלילי מכוון לאסור על פגיעה באינטרס הציבור, בעוד הדין האזרחי מתמקד במתן תרופה לפרט הנפגע (ענין אבנת, שם).

ברשלנות פלילית במחדל יש להצביע על חובה לפעול מכח הדין (סעיף 18(ג) לחוק העונשין, בענין בוחבוט, פסקה 13 לפסק דיני; ע"פ 6811/01 אחמד נ' מדינת ישראל, פ"ד נז(1) 26, 33-34 (2002)). כאשר ההתנהגות הרשלנית הפלילית נסבה על מחדל, יש להחיל את הנורמה הפלילית ביתר זהירות והקפדה (ענין בוחבוט, פסקה 14 לפסק דינו של השופט ג'ובראן, פסקה 13 לפסק דיני). עם זאת, בעבירה של גרם מוות ברשלנות, הסטנדרט הנורמטיבי הוא גבוה, והוא נועד להתריע ולהגן מפני זלזול בחיי אדם (ע"פ 686/80 סימן טוב נ' מדינת ישראל, פ"ד לו(2) 253, 264 (1982)).

אשר לקשר הסיבתי בין ההתנהגות הרשלנית לבין הנזק, נדרש להראות כי הפרת חובת הזהירות היא שהביאה לתוצאה המזיקה. נדרש קשר סיבתי עובדתי ומשפטי בין המעשה לתוצאה. הפן העובדתי קובע את הקשר הפיזי בין המעשה או המחדל לבין התוצאה; הפן המשפטי מתייחס לשאלת אחריותו של העושה להתרחשות התוצאה במקום שהוא יכול היה וצריך היה לצפות כי התנהגותו תביא לתוצאה שהתרחשה. ההקשר הפיזי-עובדתי בוחן האם התנהגות הנאשם היתה סיבה הכרחית "בלעדיה-אין" להתרחשות התוצאה. הקשר הסיבתי-משפטי מבטא את זיקת השייכות בין הנאשם לתוצאה המזיקה מבחינת אחריותו המשפטית לגרם התוצאה (ע"פ 119/93 לורנס נ' מדינת ישראל, פ"ד מח(4) 1, 34-36 (1994)).

56. אדרש אם כן תחילה לשאלה האם הוכח היסוד העובדתי הנדרש בעבירת הרשלנות, כמיוחס לנאשמים בכתב האישום. קרי, האם הוכח מעבר לכל ספק סביר, כי הפרו במחדל את חובת הזהירות שהם חבים לאיגור והאם מותו נגרם כתוצאה מכך.

סעיף 18 (ג) לחוק מפרש מחדל כהימנעות מפעולה שהיא חובה לפי כל דין או חוזה. חובה כאמור עשויה להיגזר מכל דין שהוא וניתן למצוא את מקורה בחיקוק המטיל חבות ספציפית, דוגמת תקנות הבטיחות או תקנות הפיקוח, כמו גם חובת הזהירות הכללית הקבועה בפקודת הנזיקין.

57. חובת הגידור והאחראים לקיימה, מוגדרים בתקנות הבטיחות.

על פי תקנה 6 לתקנות הבטיחות, יבוא הקבלן הראשי בגדר מבצע הבניה והחובות המוטלות על זה האחרון, יוטלו גם עליו.

תקנה 2 מטילה על מבצע הבניה את האחריות למנות מנהל עבודה, אשר יהיה אחראי על עבודת הבניה שתבצע בהנהלתו הישירה והמתמדת.

בעניינו, כעולה מההודעה, שניתנה מכוח פקודת הבטיחות, הודיעו מבצעי הבניה, חברת פרשקובסקי וחברת זאנטקורן, כי הנאשם 3 מונה כמנהל העבודה מטעמם והלה אף התחייב בחתימת ידו, ליטול על עצמו תפקיד זה על כלל האחריות המוטלת עליו מכוח פקודת הבטיחות והתקנות. (ייתאמר בהקשר זה כי שמעון פרג'ון אינו בא במפורש בגדר מנהל העבודה על פי ההודעה אלא הנאשם 3 בלבד ולא הוצגה כל הודעה אחרת שהוסמך כמנהל עבודה כמשמעו בחוק על כל האחריות הנובעת מכך).

מכוח תקנה 5 לתקנות הבטיחות, אף קמה אחריותו של הנאשם 3, כמנהל העבודה למלא אחר הוראות התקנות ולוודא כי העובדים מקיימים אותן, אלא אם כן הוטלה החובה במפורש על מבצע העבודה. מכוח תקנה זו, מצויים בתחום אחריותו של הנאשם 3 גם ההיבטים הנוגעים, על פי תקנות הבטיחות, למשטחי עבודה ומדרכות מעבר.

על פי תקנה 8, כל משטח עבודה או מדרכת מעבר יותקנו כיאות למטרה לה הם מיועדים, באופן המונע, בין היתר, נפילת אדם או חפץ.

באשר לגידור, קובעת תקנה 9 כי משטח עבודה ומדרכת מעבר שמהם עלול אדם ליפול לעומק העולה על 2 מטר, יגודרו על ידי אֶזֶן יד ואֶזֶן תיכון מתאימים ובחוזק נאות למניעת נפילת אדם וכן על ידי לוחות רגליים בגובה המתאים.

תקנה 10, מפרטת את הדרישות הספציפיות לקיומו של גידור תקין ועל פי תקנה 11 לתקנות הבטיחות, עליו להיוותר במצב תקין, כל עוד נעשה שימוש במשטח העבודה או במדרכת המעבר.

"מדרכת מעבר", מוגדרת על פי תקנות הבטיחות כשטח שבו עובדים בני אדם או המשמש להעברת חומרים או ציוד. ואילו "משטח עבודה" מוגדר כשטח שעליו נמצא אדם בקשר לביצוע עבודה או המשמש להחזקת חומרים או ציוד לרבות פיגום.

בשים לב לכך כי המדובר בבניין המצוי בבנייה ואף לתכלית לשמה עלה צוות החשמלאים אל הגג, על כלי עבודתו וחומריו, יבואו גרם המדרגות, מהלך המדרגות האחרון וכן הלוחות המשופעים, בקומות הרלוונטיות לטווח, בגדר מדרכת מעבר ומשטח עבודה.

58. ההגנה טענה כי המקור הנורמטיבי לגידור תקין, מצוי בסעיף 55 לפקודת הבטיחות ונדרש אך "מעקה של ממש למשען יד" ואולם טענה זו נדחתה על ידי.

שכן תקנות הבטיחות הותקנו מכוח סעיף 173 לפקודת הבטיחות, ותכליתן הספציפית, כמצוין במפורש, להרחיב את הוראות פקודת הבטיחות, מקום בו קם חשש לשלומם של אדם ועל כן חובת הגידור תבחן לאור תקנות הבטיחות כמפורט לעיל.

גם המומחה מטעם ההגנה, לא נדרש בחוות הדעת, למקור חוקי זה, אלא נסמך על תקנות הבטיחות.

59. על פי תקנות הבטיחות קמה במישרין חובתו של הנאשם 3 לקיומו של גידור תקין, כמפורט

ב/1.

לאור קביעותי העובדתיות דלעיל, שוכנעתי כי הנאשם 3 לא מילא אחר החובה המוטלת עליו בעת שלא הותקן כל גידור בלוחות המשופעים ובמהלך המדרגות העליון. כמו כן לא הותקן גידור תקין, ביתר מהלכי המדרגות שמתחתיו, בקומה 8. עת הותקנו אֶזֶן יד ולוחות העץ שאין בכוחם למנוע נפילת אדם, כפי שבא לידי ביטוי גם בעדות המפקח ולא הותקן אֶזֶן תיכון כמתחייב, על מנת למצות תכלית זו.

60. אמנם חובת הגידור אינה מוטלת במישרין על הנאשמים 1 ו-2 מכוח תקנות הבטיחות. ואולם

נורמת ההתנהגות המותווה על פיהן תחול עליהם, מכוח חובת הזהירות הכללית הקבועה בפקודת הנזיקין וביתר שאת, נוכח היותם מעסיקיו של איגור ואופן ההתנהגות המצופה מהם, על מנת למנוע סיכון לעובדים המבצעים את העבודה עבורם, ומצויים תחת אחריותם. שוכנעתי כי הנאשמים 1 ו-2, הפרו את חובתם דלעיל, בכך שלא סיפקו לאיגור סביבת עבודה החפה מכל סיכונים, כמתחייב. הם לא דאגו לגידור מתאים ולו באמצעות הנאשם 3 ולא מנעו מאיגור לעלות אל תחנת העבודה בהיעדרו, תוך סיכון שלומו. וביתר שאת, בעת שהנאשם 2, הבחין בסיכון הנשקף מכך, בזמן אמת.

61. ההדרכה במקום העבודה מוסדרת בתקנות הפיקוח החלות במישרין, על כלל הנאשמים. שכן, על פי סעיף ההגדרות, כמחזיק במקום העבודה ייחשבו, בין היתר, המעביד, הנאשמים 1 ו-2, והמנהל בפועל את מקום העבודה, או מי שבהשגחתו הוא פועל, שהוא בענייננו, הנאשם 3.

על פי תקנה 2 לתקנות הפיקוח, על מחזיק במקום העבודה מוטלת החובה למסור לעובד במקום העבודה מידע עדכני בדבר סיכונים במקום, לרבות בדבר הסיכונים הקיימים בתחנת העבודה וכן הוראות עדכניות לשימוש, הפעלה ותחזוקה בטוחים של ציוד, חומר ושל תהליכי העבודה במקום.

תקנה 3 מורה כי מחזיק במקום עבודה, ימסור לעובד במקום העבודה, מידע בדבר מניעת סיכונים והגנה מפניהם, באמצעות בעל מקצוע מתאים, תוך שהוא מוודא כי העובד הבין את הסיכונים, בקיא בנושאי ההדרכה וכן פועל על פיה וכן ינקוט באמצעים על מנת לוודא כי ההדרכה שניתנה לעובדים, הובנה כראוי והם פועלים על פיה.

על פי תקנה 6, מחזיק במקום העבודה ינהל פנקס הדרכה אשר יכלול את שמות העובדים שהשתתפו בהדרכה, מועדי ההדרכה, סוג ונושא ההדרכה ופרטים באשר לזהות המדריך וכשירותו. כמו כן, כהוראת תקנה 7, מחזיק במקום העבודה ימסור לעובד במקום העבודה, לכל המאוחר, ביום תחילת עבודתו, תמצית בכתב של מידע בדבר הסיכונים בעבודה או במקום העבודה או בכל מקום אחר שבו הוא עלול להיחשף להם, עקב ביצוע תפקידו. על פי תקנה 10, לא יעסק במקום עובד, אלא אם כן ניתנה לו הדרכה כאמור בתקנות וסופקו לו אמצעי המיגון הנדרשים.

62. לאור קביעותי העובדתיות דלעיל, שוכנעתי כלל הנאשמים, אשר באים על פי תקנות הפיקוח, בגדר מחזיקים במקום העבודה, לא עמדו בחובתם למסור לאיגור מידע עדכני על אודות הסיכונים במקום ובתחנת העבודה בה הוא מועסק. סיכונים אשר היו קיימים, נוכח היעדר גידור באזורי הלוחות המשופעים ובמעלה המדרגות האחרון ונוכח היעדר גידור תקין ביתר מהלכי המדרגות בטווח. כמו כן לא מסרו תמצית מידע בכתב על אודות הסיכונים, לא תיעדו זאת בפנקס ההדרכה ולא ווידאו כי ההדרכה שניתנה לעובדים, הובנה כראוי והם פועלים על פיה.

63. יש לבחון עתה, לצורך הוכחת היסוד העובדתי של עבירת הרשלנות, האם קמה לנאשמים חובת זהירות כלפי איגור.

חובת הזהירות נגזרת מהלכת הצפיות. משמע, מחייבת כל אדם להתנהג באופן שאדם סביר בנעליו היה מתנהג על מנת למנוע יצירתם או לקדם פניהם של סיכונים, אשר האדם הסביר יכול וצריך לצפותם מראש. הכלל הוא כי מקום בו הנזק צפוי מבחינה פיזית, חובה לצפותו מן הבחינה

הנורמטיבית, וזאת בהיעדר, שיקולים מיוחדים של מדיניות משפטית המצדיקים צמצום החובה או שלילתה (ר' ע"א 7130/01 סולל בונה בנין ותשתית בע"מ נ' תנעמי).

64. לצורך בחינת הפרתה של חובת הזהירות נהוג מבחן דו שלבי, הכולל תחילה בחינתה של חובת זהירות מושגית ובהינתן קיומה, גם חובת זהירות קונקרטית. חובת הזהירות המושגית, משמעה האם בין סוג המזיקים וסוג הניזוקים קיימים יחסי רעות לעניין סוג הפעולות אליו משתייכת פעולת המזיק ולעניין סוג הנזקים שגרם המזיק. קיומה של חובת זהירות קונקרטית בוחנת קיום חובת זהירות בין המזיק והניזוקים הקונקרטיים, לעניין הפעולות שהתרחשו בפועל ולעניין הנזק שנגרם בפועל.

65. לצורך הכרעה בדבר קיומה של חובת זהירות מושגית אם לאו, יש לבחון האם חבים הנאשמים 1 ו-2, כמעסיקים או הנאשם 3, כמנהל עבודה באתר הבניה, חובת זהירות כלפי עובדים המועסקים באתר הבניה לעניין נזקים גופניים, אשר יכול שיגרמו להם במהלך עבודתם באתר הבניה, היה ולא ימלאו אחר חובות הבטיחות המוטלות עליהם.

גם לצורך כך, יש להידרש למבחן הצפיות. המדובר במבחן סבירות אובייקטיבי נורמטיבי הבוחן קיומן של נסיבות נתונות שבהן יכול וצריך אדם לצפות קיומו של סיכון לגביו, עליו לנקוט באמצעי זהירות כדי למנעו. אין צורך לצפות את דרך השתלשלות האירועים שהובילו לתוצאה, או את האופן המדויק בו ארעה בפועל, ובלבד שהתוצאה תהיה במתחם הסיכון שנוצר ולא תחרוג ממנו באופן מהותי ביותר.

שוכנעתי כי מעסיקים ומנהל עבודה באתר בניה, יכולים וצריכים לבטח לצפות, כי בנסיבות בהן יעמידו עובד בסכנה נוכח אי קיום החובות המוטלות עליהם, לרבות בהיבט של הגידור וההדרכה, יכול וייפגע ואכן קיימת חובת זהירות מושגית, בנסיבות אלה. לעניין זה ראה ע"א 477/85 בוארון נ' עירית נתניה והפסיקה הנזכרת שם באשר לחובת המעביד להדריך ולפקח על העובד כדי לאיין סכנות היכולות לרבוץ לפתחו:

"לחובת המעביד להנהיג שיטת עבודה בטוחה, להדריך את העובד ולפקח על עבודתו באופן שלא תרבו סכנה לפתחו של העובד ראה, בין היתר, ע"א 707/79 [1], בעמ' 211-212: "הלכה פסוקה היא, כי המעביד חב חובת זהירות לעובדיו, ותוכנה של חובה זו הוא, בין השאר, בדאגה לשיטת עבודה ופיקוח יעיל: 171/56 חובתו של המעביד היא כפולה: להנהיג שיטת עבודה בטוחה ולדאוג לקיומה. עליו לרכז פיקוח ולוודא ביצוע...".

וראה גם: ע"א 214/58 [2], בעמ' 1728, ע"א 284/64 [3]; בע"מ 376-77:

מעביד חייב להזהיר את עובדו על הסכנות הצפויות לו בעבודה ולהדריכו בדרכי עבודה נאותות, בייחוד כשהוא חדש ובלתי מנוסה.

חוסר אזהרה והדרכה מתאימה, כשזו דרושה, מהווה רשלנות מצד המעביד".

וראה גם המשך הדברים לעניין חובת המעביד כלפי עובדו וכן ע"א 422/63 [4], בעמ' 592; ע"א 100/66 [5].

חובתו של מעביד לנקוט באמצעי הזהירות המחייבים על מנת לדאוג לשלומם של עובדיו, נסקרו גם בע"א 663/88 שיריזיאן נ' לידי אשקלון בע"מ, פ"ד מז(3) 225 (1993), כמו גם בפסיקה מאוחרת יותר המאזכרת עניין זה. חובה זו אינה נתונה במחלוקת, במסגרתה על המעביד לדאוג, בין היתר, לסביבת עבודה בטוחה, לשיטות עבודה נאותות, להדריך את עובדיו, לספק להם ציוד נאות ולפקח על עבודתם:

"קיימת חובה כללית וגורפת מצד המעביד לנקוט את כל האמצעים הסבירים כדי לוודא שעובדיו יוכלו לבצע את עבודתם בתנאי בטיחות אופטימאליים... מהותם ומידתם של אותם אמצעי זהירות משתנות לאור טיבן, שכיחותו וחומרתו של הסיכון, שהמעביד מודע לו או חייב להיות מודע לו. כך, אם מדובר בסיכונים גלויים לעין, שאינם יוצאי דופן במיוחד, הרי ייתכן שמספיק להזהיר את העובד מפניהם ולהדריך אותו לגבי אופן מניעתם. אם הסיכון חמור יותר או נסתר או בלתי רגיל, הרי במקביל גוברים מידתם, גיוונם ותחכומם של אמצעי הזהירות שמעביד סביר חייב לנקוט. לשון אחר: אמצעי הזהירות הסבירים הינם פונקציה של אופיו יוצא הדופן של הסיכון, של מידת הסיכון ושל מידת הסכנה לשלומם ולבריאותו של העובד, הנובעת מאותו סיכון, אם אכן יתממש".

66. בהינתן חובת זהירות מושגית יש לבחון עתה קיומה של חובת זהירות קונקרטית של הנאשמים כלפי איגור ומצאתי בדבר קיומה, כמפורט להלן.

הנאשמים 1 ו-2, כמעסיקיו של איגור והנאשם 3 כמנהל העבודה באתר הבניה, יכולים וצריכים לבטח לצפות, כי הנפילה תתרחש, בנסיבות בהן יעמידו את איגור בסכנה נוכח אי קיום החובות המוטלות עליהם, לעניין הגידור וההדרכה. זאת בעת שאפשרו לו לרדת מהגג, בלוחות המשופעים ובמהלך המדרגות העליון שהיו נעדרי כל גידור, או במהלכי המדרגות האחרים של קומה 8, שהיו נעדרי גידור כדן, באופן שאיפשר את הנפילה ואף לא הדריכו אותו בדבר הסיכון הנשקף מכך וכיצד להישמר מפניו.

זאת, ביתר שאת, בשים לב לעולה מעדותם של הנאשמים כי היו מודעים לסיכון שבעליה אל הגג במצב שאינו מגודר ואף גילו דעתם כי לשיטתם, לו אכן היה מצב הגידור כנצפה בתצלומים, לא היו מאפשרים לאיגור לעלות אל הגג עד שיאיון הסיכון.

67. מסך המקובץ עלה כי הנאשמים סטו באופן משמעותי מנורמת ההתנהגות הראויה והפרו במחדליהם את חובת הזהירות שחבו לאיגור ועל כן התרשלו.

68. הפרת החובה כשלעצמה, אינה מצביעה בהכרח על התקיימותה של עבירת הרשלנות ויש לבחון האם התוצאה הטראגית נגרמה בעטייה. המדובר במבחן הבוחן את הקשר הסיבתי בין היסוד העובדתי לתוצאה הקטלנית, המורכב ממבחן סיבתי עובדתי ומשפטי. המבחן העובדתי, הסיבה בלעדית, משמע האם ההתרשלות, מהווה חוליה בשרשרת הנסיבתית

המוליכה לתוצאה.

המבחן המשפטי, משמעו קביעה ערכית נורמטיבית, האם יש להטיל אחריות משפטית לגרימת התוצאה. זאת תוך החלת מבחן הצפיות הסבירה, קרי האם אדם סביר בנעלי הנאשמים, יכול היה, כמו גם צריך לצפות את עצם ההתרחשות ואת הדרך שבה התרחשה (את עלילות התוצאה ואת סוג התוצאה, להבדיל מהיקפה וממדיה, כאשר רק תוצאה נדירה בסוגה או בדרך התרחשותה, תביא לניתוק הקשר הסיבתי).

69. ברי כי לו עמדו הנאשמים בחובותיהם לגידור תקין כמתחייב, הכולל אזהרה, אזהרה וכן אזהרה רגל, היה בכך כדי למנוע את הנפילה ואת תוצאתה הטראגית. כך הדבר גם לו היו עומדים בחובות ההדרכה, להזהיר את איגור מפני הסיכונים הנובעים מירידה מהגג, בנסיבות מעין אלה ולמנוע את הנפילה ועל כן קם קשר סיבתי עובדתי.

70. באשר לקשר הסיבתי המשפטי, שוכנעתי כי הנאשמים היו לבטח צריכים ויכולים לצפות את הנפילה, בעת שאפשרו ירידתו של איגור מהגג, בהיעדר כל גידור או גידור שאינו תקין, המאפשר נפילת אדם בתווך, בקומות הממוקמות בגובה רב. ולא כל שכן בעת שלא עמדו בחובות ההדרכה כלפי איגור, בדבר הוראות הבטיחות בהיבט זה וכלל הסיכונים הנובעים ממצב דברים זה.

71. בהינתן קשר סיבתי עובדתי ומשפטי יש לשלול קיומו של גורם זר מתערב, שהיה בכוחו להביא לניתוק אותו קשר סיבתי, ככל שאדם מן היישוב, לא יכול היה לצפות מראש את התערבותו. לא הובאה כל ראיה שיהא בה כדי להעיד במישרין, על אודות הנסיבות בהן החל האירוע, טרם הנפילה. בנסיבות אלה העלתה ההגנה אפשרויות להתרחשות באופן שיהא בהן לטעמה, כדי לנתק את הקשר הסיבתי בין רשלנותם של הנאשמים לבין התוצאה הטראגית. בהקשר לכך עלתה האפשרות כי הנפילה התרחשה עקב מעשה מכוון של איגור, על מנת לשים קץ לחייו, עקב טשטוש חושים כמו גם מצבו הרפואי המעורער של איגור.

מכלל מארג הראיות הנסיבתיות שלפני, שוכנעתי כי מקור הנפילה אינו בפעולה יזומה ומכוונת שנקט איגור על מנת לשים קץ לחייו, באופן שיהווה גורם זר מתערב המנתק את הקשר הסיבתי, אלא כי נפל אל מותו.

ביום האירוע הגיע איגור כבשגרה, ליום עמלו, באתר הבניה. הוא עבד מספר שעות על הגג, במחיצתם של בוריס והנאשם 2 והאירוע התרחש בתום העבודה ובעת שצוות החשמלאים היה בדרכו מטה. מעדויותיהם של בוריס והנאשם 2 עלה כי אופן התנהלותו של איגור, עובר לאירוע, היה כתמול שלשום ולא חלה תמורה לרעה במצבו הנפשי או הפיסי, שיכול ללמד על נטיות אובדניות כאמור.

תמיכה לקביעתי זו נמצאה גם בממצאי חוות דעת מומחה המרכז הלאומי לרפואה משפטית, **ת/17**, שהתקבלה בהסכמה. אמנם לא בוצעה נתיחה שלאחר המוות. עם זאת, עלה, כי תוצאות הבדיקה הטוקסיקולוגית שנערכה לאיגור העלתה כי **"בדם לא נמצאו אלקוהול, סמים או תרופות מרשימות"**.

מהאמור בהודעתו של מר ארטיום סירוטקין, בנו של איגור וכן מריענון שנערך לו לקראת עדותו, במשרדי המאשימה (**ת/7-9**), שהוגשו בהסכמה, נלמד כי מצבו הרפואי של איגור, עובר לאירוע,

היה שפיר. הוא לא סבל מכל בעיה רפואית כרונית ולא נטל תרופות באופן קבוע.

אמנם אובחן הממצא על צווארו של איגור ואולם דבר קיומו נראה לכל, מזה שנים. אף עלה מתיקו הרפואי של איגור, ת/22, כי נערך בירור רפואי מקיף בהקשר לממצא ולא נשקף סיכון לחייו של איגור, כתוצאה ממנו. אף לא עלה מהתיק הרפואי כל עדות למצב רפואי מעורער, לבד ממחלות שגרתיות חולפות.

בהודעה שנגבתה מהנאשם 1 באתר הבניה, במועד התרחשות האירוע, שלל גם הוא כל בעיה במצבו הבריאותי של איגור למעט הממצא, אליו התוודע מספר שנים קודם לכן.

הנאשם 1 העלה סברה כי הנפילה ארעה כתוצאה מאובדן הכרה של איגור ונוכח מצבו הבריאותי המעורער, רק בהודעה נוספת שנגבתה ממנו, בחלוף כחודש ומחצה. הנאשם 1 ביקש למצוא לכך תימוכין, בטבליות לטיפול תרופתי שנמצאו בחזקתו של איגור ואף ציין כי נוכח כך נמצאה חשיבות לעריכת נתיחה שלאחר המוות, אשר לא יצאה אל הפועל, שלאחר המוות ואולם נתקלו בסירוב המשפחה.

בבית המשפט הוסיף ופירט הנאשם 1 בהקשר זה כי נמצאה טבליה למניעת לחץ דם, בתיק, שהיה מונח במפלס הכניסה לקומה 9. הנאשם 1 אף הצהיר כי בכוונתו להציג בפני בית המשפט במועד הדיון הנדחה. לא אך שהנאשם 1 נמנע מלעשות כן, אלא אף חזר בו בהמשך עדותו בבית המשפט מגרסתו כי התיק נמצא על ידו וטען כי הנאשם 2 הוא שמצאו והביאו אל המחסן.

72. כאמור לעיל, שוכנעתי כי הנפילה לא ארעה במכוון. כמו כן לא נמצאה כל אינדיקציה למצב רפואי מעורער של איגור או לבעיה חריגה אחרת, בעטיים התרחשה.

ואולם בכל מקרה, בין אם ארעה הנפילה כתוצאה ממעידה ובין אם ממצב רפואי רגעי, המדובר בתרחישים המצויים במתחם הצפיות של כל אדם סביר והנאשמים בכללם ועל כן לא יהא בכך כדי לנתק את הקשר הסיבתי בין התרשלותם לבין התוצאה הטראגית (ר' ע"א 448/87 **המרמן בע"מ נ' עיד** פ"ד מג (3), 810, 815).

73. הגם שלא עלה מן הראיות כי אלו הם פני הדברים, יצוין כי גם ברשלנות תורמת מצדו של איגור לא היה כדי לפטור את הנאשמים מאחריותם, כמפורט בסעיף 309(5) לחוק כדלקמן:

"309. בכל אחד מן המקרים המנויים להלן יראו אדם כאילו גרם למותו של אדם אחר, אף אם מעשהו או מחדלו לא היו הגורם התכופ ולא היו הגורם היחיד למותו של האחר:

...

(5) מעשהו או מחדלו לא היה גורם מוות, אילולא נצטרף עמו מעשה או

מחדל של האדם שנהרג או של אדם אחר."

מההלכה הנוהגת כמו גם מלשון סעיף 309(5) לחוק נלמד בנוסף כי כל אחד מהנאשמים אינו פטור מאחריות נוכח רשלנותו ולא יוכל להיבנות, בהקשר זה, מרשלנותו של האחר, בין אם קודמת ובין אם

מאוחרת ולא יהא בכך כדי לנתק את הקשר הסיבתי, בין רשלנותם לבין האירוע ותוצאותיו (ר' בעניין זה ע"פ 9815/07 אליהו רון נ' מדינת ישראל).

74. באשר ליסוד הנפשי של העבירה, נדרשת רשלנות כמובנה בסעיף 21 לחוק. המדובר באי ראיית הנולד מקום שאדם מן הישוב, בנעלי הנאשמים, היה רואה אותו. עניין זה נבחן במהותו, על פי הלכת הצפיות, בדומה לאופן בו הופעלה בבחינת קיומה של התרשלנות וקיומו של קשר סיבתי משפטי, כחלק מהיסוד העובדתי של העבירה.

זאת כמפורט ברע"פ 9188/06 אברהם עדי נ' מדינת ישראל (5.7.2010) כדלקמן:

"היסוד הנפשי בעבירה הוא של "מודעות בכח" על פי אמות מידה של סבירות, לפחות לאחד ממרכיבי היסוד העובדתי של העבירה, במקום שאדם מן הישוב יכול היה בנסיבות הענין להיות מודע להם, וכאשר אפשרות גרימת התוצאה לא היתה בגדר סיכון סביר (ענין מחאג'נה, פסקה 114; ענין יעקובוב, בעמ' 544). המבחן איננו אם הנאשם היה מודע בפועל לגבי רכיבי היסוד העובדתי, אלא האם צריך היה להיות מודע לגבי אחד או יותר ממרכיבי היסוד העובדתי. זו שאלה נורמטיבית הנקבעת על פי שיקולי מדיניות ראויה. בדרך כלל, מקום שמדובר בעבירה תוצאתית, השאלה תיסוב בעיקרה על רכיב התוצאה שביסוד העובדתי: האם אדם מן הישוב יכולוצריך היה לצפות בנסיבות הענין כי מעשהו יביא לתוצאה שנגרמה - ובענייננו, למותו של אדם. מקום שבו התמלא היסוד העובדתי, כלומר, נמצא כי אדם נטל סיכון בלתי סביר והתרשל, יש לבחון האם התקיים היסוד הנפשי, כלומר, האם "אדם מן היישוב" במקומו, ובאותן נסיבות, יכול היה לצפות את התוצאות שנבעו מן הסיכון האסור שיצר"

75. בענייננו, שוכנעתי כי אדם מן הישוב, כמו גם הנאשמים, היו יכולים וצריכים לצפות, כי יהא בהיעדר הגידור ואי מניעת המעבר באופן המסכן את שלומו של איגור ובאי קיום חובת ההדרכה באשר לסיכון שנוצר, כדי להוביל לנפילה ולתוצאתה הטראגית.

סוף דבר

76. לאחר ששוכנעתי במידה הדרושה בפלילים, כי התקיימו סך כל יסודות עבירת גרם המוות ברשלנות המיוחסת לנאשמים בכתב האישום, אני מרשיעה אותם בביצועה.

ניתנה והודעה היום כ"ו תמוז תשע"ה, 13/07/2015 במעמד הנוכחים.

דבורה עטר, שופטת